

Työeläke

Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti

SUOMEN ELÄKETURVA MENESTYI

Kansainvälisen
eläkejärjestelmien
Mercer-vertailun
salat julki.

Miksi
sijoitusriskiä
lisättävä?

Visualisointi:
Indeksit
eläkkeissä

Saukkosen hallavaroituis

Tutkija Pasi Saukkonen kritisoi
hallituksen kaavailemia heikennyksiä
työperäiseen maahanmuuttoon.

Sisältö

4/2023

PÄÄKIRJOITUS

Tuovi Rautjoki:
Käsitesumussa
on vaikea suunnistaa _____ **3**

TIEDOKSI

Mikko Kautto linjasi
Työeläkepäivässä _____ **4**

KOLUMNI

Timo Viherkenttä _____ **7**

TAPASIMME

Maahanmuuttorealisti
Pasi Saukkonen _____ **8**

TUTKITTUA

Mika Vidlund:
Mitä kätkeytyy
Mercer-tulokseen? _____ **12**

TYÖELÄKEALA

Palvelut sujuviksi
ulkomaantyössä _____ **14**

VISUALISOINTI

Työeläkkeiden indeksit _____ **16**

PAINAVA SANA

Pelkällä eläkkeellä
en tulisi toimeen _____ **18**

PUHEENAIHE

Sijoitusriskiä lisättävä? _____ **21**

ULKOMAILTA

Eläkeutisia muista maista _____ **24**

OHJENUORA

Ei kannata tuijottaa
vain indeksejä _____ **26**

KIRJAT

Mikko Koskinen
esittelee kirjavinkkinsä _____ **27**

TYÖELÄKEPÄIVÄ

Tuoreimmat uutiset
alan suurtahtumasta _____ **28**

TYÖELÄMÄPOLKU

Eläkkeistä
eri näkökulmista _____ **30**

ENGLISH SUMMARY

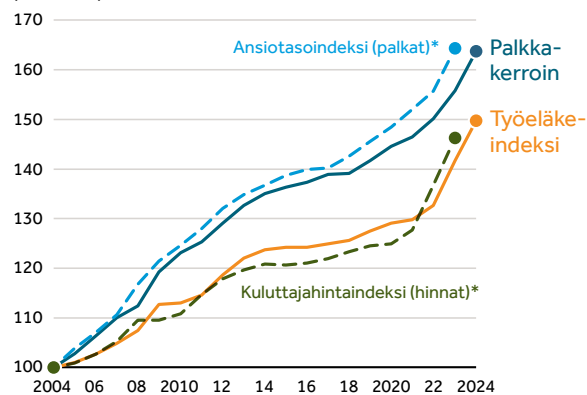
Kooste englanniksi _____ **31**

ELÄKEFAKTA

Eläketurvakeskuksen
uusimpia julkaisuja _____ **32**

Indeksien kehitys 2004–2024

(2004=100)



*) Kehitys vuoden 2023 syyskuuhun asti

16

Työeläkkeiden indeksit esitellyssä. Visualisoi-tua tilastodataa indek-siturvasta vuodesta 2004 tähän päivään.

KAROLIINA PAAVOS



OLLU-PEKKA ORPO



28

Kohtaamisia Työeläkepäivässä. Sijoitusseminaariin osallistuneet Jaana Rissanen, Marina Paulaharju ja Jouko Pölönen.

21

Miten lisätä sijoitusriskiä? Puheenaiheen äärellä Ari Huotari, Ismo Risku ja Kari Vatanen.

Pääkirjoitus

11.12.2023

TUOVI RAUTJOKI, VIESTINTÄJOHTAJA, ELÄKETURVAKESKUS
@TUOVIRAUTJOKI



KAROLIINA PAATOS

Käsitesumussa on vaikea suunnistaa

POSTMODERNISMI herätti suurta innostusta 1990-luvulla, kun aloitin opintoni Jyväskylän yliopistossa valtio-opin laitoksella. Postmodernin liberalismien iltaseminaarissa päädyimme hieman hämmentyneinä lopputulokseen, että kaikki käsitteet ovat subjektiivisia, loputtomasti uudelleen määriteltävissä ja ihminen toimijana ikuisesti vieras muille ja myös itselleen.

Postmodernismilla on vahvuutensa ja heikkoutensa. Tässä ajassa kaipaamme kuitenkin sen tervettä muistutusta käsitteiden vaikeudesta ja monitulkintaisuudesta. Siitä, että kuulija ei koskaan ymmärrä puhettani juuri samoin kuin minä sen ajattelen, tulkiten sitä oman viitekehäksensä, tietopohjansa ja elämäkokemuksensa läpi.

PUHE JA KÄSITTEET rakentavat todellisuutta. Ajankohtainen esimerkki käsitteiden määrittelyn tärkeydestä on puhe maahanmuuttajista. Maahanmuuttajia yhtenä ryhmänä ei ole olemassa, on vain laaja kirjo erilaisia alaryhmiä, joiden sisällä on vielä valtava määrä erilaisia elämäntilanteita.

Puhe on myös poliittista. Se on valintoja siitä, mitä sanotaan ja jätetään sanomatta. Käsitteiden yksinkertaistaminen on vahva poliittinen työkalu, jonka avulla voi synnyttää haluamiaan mielikuvia. Yksinkertaiset käsitteet tarjoilevat kuulijalle houkuttelevan helposti haukattavan palasen monimutkaisesta todellisuudesta. Vastuullinen puhuja kuitenkin välttää oikotien ja menee monimutkaisemman kautta silläkin uhalla, että osa kuulijoista kaikkoo.

KÄSITESOPAN hämmäntäminen voi välillä tuntua raskaalta, mutta sitäkin tärkeämpää on, että monipuolista ja taustoittavaa tietoa on tarjolla. Tätä tietoa tarjoavien toimijoiden kannattaa sitkeästi jatkaa yhteiskunnallista keskustelua, vaikka tulkinnat ja reaktiot vaihtelevat ja väärinymmärryksiäkin syntyy.

Monen kansalaisen maailmankuva rakentuu näissä median ja somen keskusteluissa. Koska keskustelua joka tapauksessa käydään, siinä kannattaa olla mukana. /

”Puhe ja käsitteet rakentavat todellisuutta.”

 **Eläketurvakeskus**
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Työeläke-lehti on työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus (ETK), Etk.fi

VERKKOLEHTI
Työeläkelehti.fi

TILAA UUTISKIRJE
www.etk.fi/uutiskirje/

PÄÄTOIMITTAJA
Tuovi Rautjoki

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
Anne Iivonen

TUOTTAJA
Antti Karkiainen

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI
tyoelake-lehti@etk.fi

TOIMITUSNEUVOSTO
Suvi Dufva (Varma)
Minna Hakkarainen (Ilmarinen)
Jorma Kinnunen (Mela)
Teresa Kvarngård (Keva)
Linda Mattsson (Veritas)
Tiina Palotie-Heino (ETK)
Marina Paulaharju
(Merimieseläkekassa)
Satu Sandell (Elo)
Carita Wuorenjuuri (ETK)

LEHTEÄ TEKIVÄT MYÖS
Katri Isotalo, Vesa Laitinen,
Hanna Latvala, Kari Lindstedt,
Peter Lindström, Olli-Pekka
Orpo, Karoliina Paatos,
Elna Päivinen, Matti Remes,
Katri Saarteinen, Marjo Skoglund,
Liisa Takala ja Mika Vidlund.

TILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

TAITTO
Markku Laitinen
Aste Helsinki Oy

PAINO
Punamusta
paperi UPM Fine 100 g/m²

ISSN 0564-5808 (painettu)
Helsinki 2023, 59. vuosikerta
ISSN 1799-5221 (verkkójulkaisu)

Ilmestyy neljästi vuonna 2024,
seuraavan kerran maaliskuussa:

nro	aineistot	lehti ilmestyy
1	9.2.	11.3.
2	3.5.	3.6.
3	30.8.	30.9.
4	1.11.	2.12.



Kannen kuva:
Karoliina Paatos



Eläkeuudistuksen voi nähdä mahdollisuudeksi

Työeläkepäivässä Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja Mikko Kautto vertasi päätöksentekijöiden käsillä olevaa eläkeuudistusta Rubikin kuution.

Eläkeuudistus miksi, mitä ja miten? **Mikko Kautto** vertasi eläkeuudistusta Rubikin kuution ratkaisemiseen: päätäjien tehtävä on saada sekä etuuksien riittävyys, järjestelmän rahoitus että oikeudenmukaisuuskysymykset tasapainoon.

Puheessaan hän ei ottanut kantaa, miten uudistuksen ratkaisu on löydetävissä. Hän näki uudistuksen mahdollisuudet myös myönteisessä valossa.

– Eläkeuudistus on jonkinlainen pulmatehtävä, mutta samalla tarjoutuu myös mahdollisuus järjestelmän parantamiseen, Kautto sanoi.

– Neuvottelijoiden on löydettävä ratkaisu uudistuksen sisällöstä ja toteutustavasta niin, että palaset loksahtavat kohdilleen halutulla tavalla, Kautto sanoi asiantunnevalle kuulijakunnalle.

Esityksessään hän havainnollisti, miksi eläkeuudistuksen valmistelu on käynnistynyt ja valotti rahoituksellisen kestävyuden mittaluokkaa.

– On hyvä pitää eläketurvan rahoitus kunnossa ja turva riittävänä. Kun työeläkejärjestelmä on kestävä, sillä on myönteinen vaikutus julkiseen talouteen.

Mitä eläkeuudistuksessa lopulta tullaan tekemään, ratkeaa eläkeneuvottelijoiden kesken kahdessa eri työryhmässä.

Lehtemme aukeamalla sivuilla 28–29 on kooste Työeläkepäivän seminaari-aiheista. /

ANNE IIVONEN

Mikko Kautto totesi, että meillä on fiksut eläke-etuudet, mutta väestöpohjan huoltosuhte on haastava.



KAROLINA PARTOS

Eläkeuudistusta räätälöi kaksi työryhmää

Hallitusohjelman mukaisesti **Petteri Orpon** hallitus katsoo, että työeläkejärjestelmää on tarpeen uudistaa. Syntyvyyden laskun, huoltosuhteen heikkenemisen ja heikon talouskasvun vuoksi eläkejärjestelmän rahoitussellinen kestävyys on heikentynyt.

Tätä taustaa vasten työmarkkinakeskusjärjestöt EK, KT, SAK, Akava ja STTK ovat aloittaneet keskinäiset eläkeuudistusneuvottelut. Elinkeinoelämän keskusliiton johtaja **Ilkka Oksala** on ryhmän koollekutsuja.

Tässä ns. kaksikantaisessa ryhmässä palkansaaja- ja työnantajajärjestöt valmistelevat ehdotusta eläkeuudistuksesta. Tavoitteena on 31.1.2025 mennessä laatia ehdotus valtiovalle uudistuksen toteuttamisesta

Kaksikantaryhmä on tiiviissä järjestöjohdon ohjauksessa. Lisäksi se kuulee asiantuntijoita ministeriöistä, Eläketurvakeskuksesta ja työeläkealalta.

Rinnalla myös kolmikantaryhmä

Myös vastuuministeriöt STM ja VM selvittävät järjestöjen kanssa omassa työryhmässään työeläkejärjestelmän uudistamista.

Työryhmään on nimitetty jäseniä molem-

mista ministeriöistä, EK:sta, KT:sta, SAK:sta, Akavasta ja STTK:sta sekä asiantuntijajäsen Eläketurvakeskuksesta.

Ns. kolmikantaryhmän puheenjohtajana toimii osastopäällikkö **Liisa Siika-aho** STM:stä ja varapuheenjohtajana finanssineuvos **Ulla Hämäläinen** VM:stä.

Tämänkin ryhmän tavoitteena on selvittää tarvittavat konkreettiset työeläkejärjestelmän muutokset rahoituksellisen kestävyuden varmistamiseksi ja riittävän etuustason turvaamiseksi.

Hallitusohjelman mukaan tulee löytää keinot eläkevakuutusmaksutason pitkän aikavälin konkreettiseen vakauttamiseen mahdollisen sääntöpohjaisen vakautusjärjestelmän avulla.

Työryhmän selvitystyö koskee pitkän aikavälin muutoksia, joilla ei ole vaikutusta lyhyellä aikavälillä eläkkeisiin.

Maan hallituksen vaatimuksena on, että muutokset vahvistavat julkista taloutta pitkällä aikavälillä noin 0,4 prosenttiyksiköllä suhteessa bruttokansantuotteeseen, mikä vastaa noin miljardia euroa. /

ANNE IIVONEN

Lukijatutkimuksessa lehdelle hyvät arviot

Kysyimme lukijoiden mielipidettä Työeläke-lehdestä. Kokonaisarvosanaksi lehdelle annettiin varsin hyvä 4,17 (asteikolla 1–5).

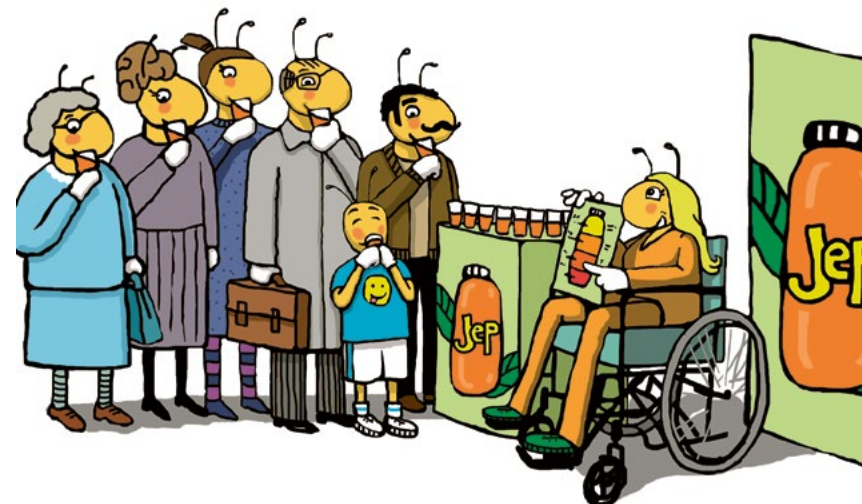
Myös kehitys on ollut hyvää ja arvonsana nousi hieman parin vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna.

Aiheiden monipuolisuutta ja visuaalisen ilmeen helppolukuisuutta vastaajat arvioivat myönteisesti. Lukijat pitivät lehden sisältöjä luotettavina, asiantuntevina ja ajankohtaisina.

Suosituimmiksi mainittiin asiantuntija-artikkelit sekä lainsäädäntömuutoksista ja työeläkealan tutkimustiedosta kertovat jutut.

Tiedonkeruu toteutettiin Taloustutkimuksen kyselynä verkkolehdeissä 2.–16. lokakuuta. Lukijakyselyyn vastasi 542 henkilöä. Vastanneiden kesken arvotun älykellon voitti **Iida Ahtiainen** Turusta.

Työeläke-lehti ilmestyy neljästi vuodessa painettuna lehtenä. Aineistot ovat saatavilla maksumuuritta Työeläkelehti.fi-verkkolehdeissä. /



Jouko Ollikainen

Uusi maksuluokkamalli edistää 55-vuotiaiden työllistymistä

Työkyvyttömyyseläkkeitä rahoitetaan työeläkevakuutusmaksuilla. Maksuluokkamalli vaikuttaa suurten työnantajien vakuutusmaksun määrään. Työnantajan maksu on sitä suurempi, mitä useampi yrityksen työntekijä päätyy työkyvyttömyyseläkkeelle. Malli on ollut voimassa vuodesta 2006.

Nyt työeläkeyhtiöt ovat tehneet sosiaali- ja terveysministeriölle esityksen laskuperustemuutoksista maksuluokkamalliin. Muutokset tulisivat voimaan vähitellen vuoden 2024 alusta alkaen.

Eläkeyhtiöt esittävät, että maksuluokkaan vaikuttavien työkyvyttömyyseläkkeiden joukosta poistettaisiin sellaiset tapaukset, joissa työntekijä on palkattu aidosti uutena työntekijänä vähintään 55-vuotiaana. Esitys sisältää muun muassa myös helpotuksia kuntoutuneen henkilön palkkaamiseen.

Lisäksi suurtyönantajien maksuluokkavaikutusta kokonaismaksuun alennetaan ja kannustimia nopeampaan työhön paluuseen kuntoutuksen avulla lisätään. /



TyEL- ja YEL-vakuuttamisen verkko

verkko

PYSY KARTALLA JA KEHITÄ OSAAMISTASI
Eläketurvakeskus järjestää koulutusta myös verkossa – tutustu verkkokurssitarjontaan.

Käy tutustumassa lähemmin koulutukseemme www.koulutus.etk.fi

Suomesta ulkomaille lähetetyt työntekijät ja yrittäjät verkko

verkko

Yksityisten alojen työeläkkeiden rahoitus verkko

verkko

Lue lisää ja ilmoittaudu: koulutus.etk.fi



Suomen työeläkejärjestelmästä lyhyesti verkko

verkko

Työeläkekuntoutuksen ABC verkko

verkko

Työeläkemaksut ennallaan

Työeläkevakuutusmaksu eli TyEL-maksu (24,4 %) säilyy ennallaan vuonna 2024. Tämän lisäksi yksityisen sektorin työnantajilta peritään vuonna 2020 käytössä olleen tilapäisen työnantajamaksun alennusta takaisin (0,41 %).

Kokonaisuudessaan perittävä TyEL-maksu on siten keskimäärin 24,81 prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta.

Työnantajan maksuosuus on keskimäärin 17,34 prosenttia maksun perusteena olevista palkasta. Työntekijän maksuosuus säilyy entisellään ja on 7,15 prosenttia alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla sekä 8,65 prosenttia 53–62-vuotiailla.

Työeläkkeisiin yli viiden prosentin korotus

Ensi vuonna työeläkeindeksin pisteluku 3037 nousee maksussa olevia työeläkkeitä 5,67 prosenttia.

Vuoden 2024 palkkakerroin-indeksin pisteluvun 1,637 perusteella työuran aikaisia ansioita tarkistetaan 5,07 prosenttia. Palkkakertoimella tarkistetaan kulloisetkin vuosiansiot eläkkeen alkamisvuoden tasoon, kun kertynyttä eläkettä lasketaan.

– Tällä kertaa työeläkeindeksin ja palkkakertoimen välinen ero on melko pieni.

Siksi eläkkeen alkamisen ajoituksella ei ole samanlaista merkitystä kuin vuosi sitten, kertoo Eläketurvakeskuksen ekonomisti **Timopekka Hakola**.

0,94692

Vuodelle 2024 vahvistettu elinaikakerroin (0,94692) pienentää vuonna 1962 syntyneiden alkavia vanhuuseläkkeitä 5,3 prosenttia.

Elinaikakertoimen leikkaava vaikutus pienenee nyt ensimmäistä kertaa. Syy tähän on suomalaisten laskeva elinajan odote.

Nimitykset

Oili Alatorvini-
nen, KTM, on
nimitetty pal-
velujohtajaksi
Varman työky-
kypalveluihin 11.12. alkaen.



Henri Kääriäi-
nen, VTM, on
nimitetty Eläke-
turvakeskuk-
seen kehitys-
päälliköksi 1.10. alkaen.



Erja Mesikä-
men, FM, tra-
denomi YAMK,
on nimitetty
Eläketurvakes-
kukseen kehityspäälliköksi
1.11. alkaen.



Sanna Salmi-
nen, sosionomi
YAMK, on nimi-
tetty palvelujo-
htajaksi Varman
työkykypalveluihin 1.1.2024
alkaen.



Miten aiemmat eläkeuudistukset vaikuttivat?

Etsitkö tietoa siitä, miten eläkeläiset tulevat toimeen tai miten aiemmat eläkeuudistukset ovat vaikuttaneet työuriin tai eläkkeelle siirtymiseen? Eläketurvakeskus on koonnut keskeisiä tutkimustuloksia Tutkittua tietoa eläketurvasta -sivuille.

Vanhuseläkeläisillä vakavat toimeentulo-ongelmat ovat harvinaisempia kuin muilla väestöryhmillä. Tämä ei kuitenkaan ole välttämättä yleisesti tunnettu fakta. Epätietoisuutta saattaa olla myös siitä, mikä muuttui vuoden 2017 eläkeuudistuksessa: melko harva tuntee vaikkapa lykkäyskorotuksen.

Eläketurvakeskus on koostanut Tutkittua tietoa eläketurvasta -sivuille tietopaketteja keskeisistä tutkimusteemoistaan. Tähän mennessä on julkaistu sivut eläkeläisten toimeentulosta, eläketurvantuntemisesta ja luottamuksesta eläketurvaan sekä työkyvyttömyyseläkkeistä ja työkyyvystä.

Loppuvuoden aikana julkaistaan uusi sivu vuoden 2005 ja 2017 eläkeuudistusten vaikutuksista. Tämä tieto on tarjolla hyödynnettäväksi tulevan uudistuksen valmistelussa.

”Tutkimustieto on helposti löydettävissä.”

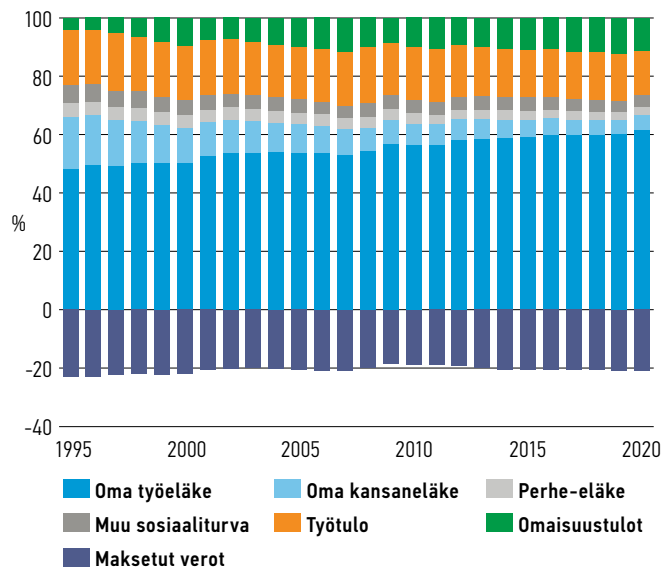
– Haluamme, että Eläketurvakeskukseen tuottama tutkimustieto on helposti löydettävissä päätöksentekijöille ja kaikille eläketurvasta kiinnostuneille. Sivuilta löytyy kootusti tutkimusten päätuloksia ja linkit tutkimuksiin tarkemman tarkastelun tarpeisiin, tutkimusosaston osastopäällikkö **Susan Kuivalainen** sanoo.

Ensi vuoden alkupuolella julkaistaan tutkimussivusto työurista.

TEKSTI: ELINA PÄIVINEN

OMAA TYÖURAAAN PERUSTUVA TYÖELÄKE ELÄKELÄISTEN TÄRKEIN TULOLÄHDE

Eläkeläisten tulorakenne 1995–2020, osuus ekvivalentista bruttotulosta %



Bruttotulosta (kotitalouden käytettävissä olevat ekvivalenttitulot ennen veroja)

- Oman työeläkkeen osuus on noussut 48 prosentista 61 prosenttiin.
- Kansaneläkkeen ja muun sosiaaliturvan osuus on laskenut 24 prosentista 9 prosenttiin.
- Ansio- ja omaisuustulosten osuus on vaihdellut 23–28 prosentin välissä.
- Verojen osuus on säilynyt noin 20 prosentissa.

ELÄKELÄISTEN TOIMEENTULON KEHITYS 1995–2020

Eläkeläisten määrä on kasvanut 1,1 miljoonasta yli 1,5 miljoonaan. Aiempaa suurempi osa eläkeläisistä saa työeläkettä ja on vanhuseläkeläisiä.

Pienituloisuus on eläkeläisillä samaa tasoa kuin väestössä keskimäärin.

Suomalaisten eläkeikäisten toimeentulo on EU-maiden keskitasoa parempi.

Eläkeläisten tulot suhteessa työssäkäyvien tuloihin ovat pysyneet ennallaan.

Pienituloisuus on yleisintä yksin asuvilla, erityisesti alle 55-vuotiailla ja yli 84-vuotiailla eläkeläisillä.

Eläkeläisten toimeentulo on kokonaisuus. Siihen vaikuttavat tulojen ja varallisuuden ohella etenkin terveydentila, sosiaaliset suhteet ja asumiseen liittyvät asiat sekä suhtautuminen toimeentuloon.

Havainnollinen kooste eläkeläisten toimeentulosta on yksi tutkimustiedon kokonaisuus Etk.fi:ssä.



KAROLINA PAATOS

Miksi sijoitusriskiä lisättävä?

Rahoitusteorian perusoppikirjat kertovat, että sijoitustuottojen kasvattaminen edellyttää yleensä salkun riskitason nostamista. Yksi sun toinen onkin viime kuukausina vaatinut, että työeläkelaitoksille olisi mahdollistettava entistä suuremman sijoitusriskin ottaminen. Ajatuksena on, että kun tämä kasvat-
taisi tuottoja, voitaisiin välttyä eläkemaksujen nostamiselta ja eläke-etujen heikentämiseltä.

Kolumnistin suoranainen virkavelvollisuus olisi kai olla vastavirrassa valitsevaan puheenparteen nähden. Valitettavasti en nyt oikein osaa.

Yksityisalojen työeläkesääntelyn yhtenä tavoitteena on, että eläkelaitokset ovat laista lähtevien laskusääntöjen mukaan vakavaraisia joka päivä. Tämä on sinänsä iloinen asia.

Vakavaraisuussäännökset eivät kuitenkaan edusta absoluuttista totuutta, vaan taustalla on monia oletuksia ja valintoja.

Laskukaavoja onkin aika ajoin muuteltu ja säännöt edustavat lopulta työmarkkinajärjestöjen kulloistakin tuoreinta konsensusta ”vakavaraisuudesta”. Sääntöjen väljentäminen ei siten merkitsisi luopumista minkäänlaisen objektiivisen vakavaraisuuden ajatuksesta.

Kun eläkelaitosten riskinotto kyky on suurimmillaan markkinoiden reippaan nousun jälkeen, sääntely kannustaa ostamaan kalliilla ja voi pahimmillaan pakottaa myymään halvalla. Tällainen on taloudellisesti aivan nurinkurista. Sijoitustuotoilla on kasvava merkitys eläkkeiden rahoituksessa ja olisi huipputärkeää kitkeä sääntelystä elementtejä, jotka vaikeuttavat hyvien pitkän aikavälin tuottojen saavuttamista.

Riskinottomahdollisuuksien lisäämisellä tarkoitetaan käytännössä ennen kaikkea mahdollisuutta osaketyyppisten sijoitusten osuuden kasvattamiseen. Osakkeiden korkopapereita parempi tuotto pitkällä tähtäyksellä ei ole vain pankkien sijoitusneuvojen markkinointipuhetta, vaan sille on vankkaa tukea niin teoriassa kuin kokemusperäisesti.

Vaikka osakesijoitusten lisäämiselle on painavat syyt, on muistettava, että finanssimarkkinat voivat huvikseen käyttäytyä vuosienkin ajan miten milloinkin. Nyt nähty korkotasojen nousu parantaa korkosijoitusten tuotto-odotusta, eikä ole mikään ihme, jos korot tuottavat osakkeita paremmin vaikkapa 10 vuoden jaksolla. Eläkerahoituksessa 10 vuotta on kuitenkin tuskin havaittava ohimenevä humahdus. ✓

”Sijoitustuotoilla on kasvava merkitys eläkkeiden rahoituksessa.”

Kirjoittaja, OTT Timo Viherkenttä työskentelee Senior Fellow -tehtävässä Aalto-yliopistossa. Hän on myös työeläkeyhtiö Elon hallituksen jäsen.

”Espoo, Vantaa ja Helsinki kansainvälistyvät kovaa vauhtia.”

Maahanmuuttorealisti

Hallituksen maahanmuuttopolitiikka tekee hallaa työperäiselle maahanmuutolle ja kotoutumiselle, sanoo erikoistutkija Pasi Saukkonen.

Tervetuloa Olarin peruskouluun Espooseen. Täällä Opinmäen alakoulussa ja Olarinniityn yläkoulussa puhutaan yhteensä 55 eri äidinkieltä.

Kirjo on suuri, mutta ei tavaton. Espoo, Vantaa ja Helsinki kansainvälistyvät kovaa vauhtia.

Helsingin kaupunginkanslian ennusteen mukaan vieraskielisten osuus Uudellamaalla (17 prosenttia) lähes kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä. Espoossa osuus nousee 36 prosenttiin, Helsingissä 27 prosenttiin ja Vantaalla peräti 43 prosenttiin.

Ennusteen termi, vieraskielinen, ei ole paras mahdollinen. Sitä käytetään tilastosyistä, ja se pi-

tää sisällään myös Suomessa syntyneitä maahanmuuttajien jälkeläisiä.

– He ovat suomalaisia siinä missä kaikki muutkin, sanoo erikoistutkija **Pasi Saukkonen** Helsingin kaupunginkansliasta.

Hänet tunnetaan maahanmuuttokeskustelun ääripäitä toppuuttelevana järjen äänenä.

Saukkosen mukaan säännöllisesti toteutettu ennuste on toistaiseksi pitänyt kutinsa. Siinä on kuitenkin kaksi isoa kysymysmerkkiä.

– Ensimmäinen on Venäjä. Tuleeko sieltä yhtäkkiä miljoona ihmistä vai onko raja kiinni seuraavat 15 vuotta? Molemmat ääripäät ovat mahdollisia.

– Toinen kysymysmerkki liittyy työperäiseen maahanmuuttoon. Jos Sipilän, Rinteen ja Marinin

hallitusten linja olisi jatkunut, olisi ollut selvää, että muuttovirta jatkuu vahvana.

Työperäinen muutto laskussa

Nettomaahanmuutto Suomeen on kasvanut voimakkaasti kahtena edellisenä vuonna.

Viime vuonna tehtiin uusi ennätys, 34 000 henkilöä. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan Suomeen tulijoista noin 20 000 saapui suoraan töihin.

Eläketurvakeskuksen laskelmien mukaan tällaiset lukemat korjaisivat pitkään jatkuessaan koko eläketurvan kestävyysongelmat.

Kuluvan vuoden nettomaahanmuutto on vielä arvoitus, koska emme tiedä tulijoiden ja lähtijöiden määrää ja rakennetta.

Maahanmuuttovirastoon saapuneiden ensimmäisten oleskelulupahakemusten määrä on viime vuoden tasolla. Työperäisten oleskelulupahakemusten määrät ovat sen sijaan olleet laskussa.

– Viime vuoden lukemat ovat hienot. Mutta keskustelussa on unohtunut, että suuri osa työperäisestä maahanmuutosta tuli kahdesta keskenään sotaa käyvistä maasta, Saukkonen muistuttaa.

Hakemusten määrä Venäjältä ja Ukrainasta on nyt ymmärrettävästi laskenut. Sen sijaan Filippiineiltä tulevien, usein sote-alalla työskentelevien, ihmisten määrä on edelleen nousussa.

Erikoistutkija Pasi Saukkonen kuvailee itseään herkkäsieluiseksi rationalistiksi. Hänet kuvattiin Olarin alakoulussa Opinmäen kampuksella Espoossa.



"Ihmiset muuttavat sinne minne 'meikäläisiä' on aiemminkin muuttanut", pohtii Pasi Saukkonen Espoon Keskuksessa.

Saukkosen mukaan Suomen kansainvälinen rekrytointi ei ole vahvalla pohjalla. Aina-kaan jos katsotaan kansainvälisiä kilpakumppaneita, kuten Norjaa ja Tanskaa.

Molemmat ovat panostaneet työperäiseen maahanmuuttoon lähes koko 2000-luvun. Maahanmuuton suurempi määrä ja pidempi historia ovat luoneet ketjumuuttoa, joka on ykkösmoottori liikkuvuudessa.

– Ihmiset muuttavat sinne, minne "meikäläisiä" on aikaisemmin mennyt. Kun 20 vuoden jatkailun jälkeen Suomessa alettiin vihdoinkin saada asioita aikaiseksi, tulee tällainen hallitus.

Saukkosen mukaan Orpon hallitusohjelmasta löytyy joitain työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä lauseita, mutta osajien houkuttelemiseksi tarvittavat resurssit jäävät ilmaan.

Oma lukunsa ovat ankarammat kriteerit: maahan pääsemisen ja jäämisen ehdot tiukkenevat, samoin pysyvän oleskeluluvan ehdot, ja kansalaisuuden saaminen vaikeutuu.

Samaan aikaan maassa on kova osaajapula. Onko tässä ristiriita?

– On totta kai. Kuva ja viesti ovat masentavia.

Ketjumuutto keskittyy

Palataan Olarin peruskouluun ja pääkaupunkiseudun ennusteeseen.

Saukkosen mukaan hallituksen politiikka tuskin muuttaa suurta kuvaa: pääkaupunkiseutu kansainvälistyy, koska ketjumuutto pätee myös Suomen alueella.

Maahanmuuttajat haluavat asua siellä missä on töitä, tulevaisuutta ja omaa kulttuurista verkostoa.

Puolet Suomen ulkomaalaistaustaisista asuu jo pääkaupunkiseudulla, mutta onko muualle tulijoita, kun oman kylän pojatkin muuttavat Hesoihin.

– Maahanmuutto tuskin ratkaisee Suomen väestöongelmaa, mutta se voi olla osa ratkaisua.

Oleennaista ratkaisussa on kotoutuminen.

Panostetaan lapsiin

Saukkosen mukaan kotoutuminen on monimutkainen käsite, mutta sen voi ymmärtää oman paikan löytämisenä yhteiskunnassa.

Erityisen tärkeää tämä on Suomeen muuttaneiden lapsille ja maahanmuuton toiselle sukupolvelle.

– Tämä on se asia, joka saattaa mennä tosi hyvin. Tai tosi pahasti pieleen.

Pasi Saukkonen

- **Ikä: 59 vuotta**
- **Työ: erikoistutkija, Helsingin kaupunginkanslian kaupunkitietopalvelut**
- **Koulutus: valtiotieteiden tohtori**
- **Onnellisuuden lähteet: taiteellinen kauneus, uusi ajatus, kangasalainen järvimaisema aamuvarhaisella**
- **Työelämän motto: kiirehdi hitaasti, yritä ymmärtää**

Ovatko poliitikot ymmärtäneet, kuinka isosta asiasta on kyse?

– Eivät, sanoo Saukkonen.

Tärkeää kotoutustyötä tehdään parhailaan pääkaupunkiseudun päiväkodeissa ja kouluissa. Muutos keskittyy muutamille asuinalueille, joilla ulkomaalaistaustaisten osuudet kasvavat erityisen paljon.

Tähän on herätty esimerkiksi Espoossa, joka on asettanut yhdeksi päätavoitteistaan

"Me tiedämme hyvin, mitä köyhässä lapsiperheessä kasvaminen voi saada aikaan."

olla "Suomen paras kotouttaja". Kaupungilla on oma kotouttamisohjelma ja paljon panostuksia sekä lapsille että aikuisille.

Valmistavan opetuksen lisäksi lapsille tarjotaan esimerkiksi ilmaisia harrastuksia ja vapaaehtoista oman äidinkielen opetusta 40 eri kielellä.

Pääkaupunkiseudun kunnissa on Saukkosen mukaan halua panostaa kotoutumisen edistymiseen. Hän ei kuitenkaan tiedä mihin se riittää.

– Kunta ei voi yksin ratkaista kaikkea. Hallituksen toimet aiheuttavat seudulle paljon hallaa.

Saukkosen teesit

Saukkonen jakaa kritiikkinsä kolmeen osaan: ensimmäinen on symbolinen halla.

– Meillä on hallitus, joka näkee maahanmuuttajat ja heidän lapsensa ensisijaisesti kielteisessä valossa. Ei pidä aliarvioida, kuinka iso merkitys tällä on Suomeen kiinnittymiselle.

Toinen halla liittyy kotoutumisen resursseihin. Kotoutumisen velvoittavuutta lisätään, mikä on tutkijan mielestä ihan hyvä asia. Mutta veloitteiden pitää olla vastavuoroisia: yhteiskunnalla on puolestaan vastuu tarjota kunnan mahdollisuudet kielen opiskeluun.

"Kotoutumisen edistämisen resursseja pitäisi lisätä, ei leikata", sanoo Pasi Saukkonen.



– Tällaisesta satsauksesta ei ole tietoa. Kotoutumisen edistämisen resursseja pitäisi lisätä, ei leikata.

Saukkosen mainitsema kolmas halla liittyy hallituksen sosiaaliturvaleykkäisiin. Vaikka ulkomaalaistaustainen väestö on moninaista, pääkaupunkiseudulla on myös paljon huono-osaisia maahanmuuttajia perheineen. Heidän sosiaaliturvansa leikkaaminen tuottaa lisää köyhyyttä yhteiskuntaan.

– Me tiedämme hyvin, mitä köyhässä lapsiperheessä kasvaminen voi saada aikaan.

Tästä päästäänkin luontevasti ns. "Ruotsin tie" -keskusteluun. Siihen liittyvä populistinen paniikkipuhe ärsyttää Saukkosta.

Hänen mukaansa on epätodennäköistä, että sellaista, mitä Ruotsissa tapahtuu, tapahtuisi samassa mitassa Suomessa.

– Syrjäytymisen rakenteita syntyy meiläkin, se on ihan varma. Niiden ehkäisemiseksi pystytään tekemään vielä paljon, jos vain tahtoa löytyy. ✓

Lähteet

Uudenmaan maakunnan vieraskielisen väestön ennuste vuosille 2022–2040. Helsingin kaupunginkanslia. Tilastoja 5:2023.

Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla: asuminen, työllisyys ja tulot vuonna 2020. Helsingin kaupunginkanslia. Tutkimuksia 93:2022.

Maahanmuuton kasvutrendi jatkuu

Maksussa olevat työeläkkeet katetaan pääosin työssäkäyvien eläkemaksuilla. Kun lapsia syntyy vähän, kuten Suomessa nyt, muuttoliikkeen merkitys korostuu.

Tilastokeskuksen mukaan nettomaahanmuutolla tarkoitetaan maahanmuuton ja maastamuuton erotusta. Se oli pitkään Suomessa noin 15 000 henkilöä vuodessa.

Viime vuosina määrä on kääntynyt nousuun. Vuonna 2021 nettomaahanmuuttoa oli yli 20 000 henkilöä ja vuonna 2022 jo ennätykselliset 34 000 henkilöä.

Tilastokeskuksen tuoreiden lukemien valossa trendi jatkuu: vuonna 2023 tammi-syyskuussa Suomeen muutti reilut 50 000 henkilöä. Suomesta pois muutti 10 000 henkilöä. Näin vuoden nettomaahanmuutto on toistaiseksi reilut 40 000 henkilöä.

Maahan muuttaneista 14 000 henkilöä selittyi kotikuntaoikeuden saaneilla ukrainalaisilla. Sen lisäksi maahan on muuttanut peräti 37 000 henkilöä, suurelta osin perhe- ja opiskeluperustein.

Jatkuessaan määrä olisi ilahduttava uutinen harmaantuvalle Suomelle. Nuoret ja työikäiset, joita maahanmuuttajat yleensä ovat, luovat horisonttia tulevaisuuteen.

Palvelut sujuviksi myös ulkomaantyössä

Nesteläiset reissaavat työkomennuksille ympäri maailmaa. Taskussaan heillä on Eläketurvakeskuksen myöntämä A1-todistus osoituksena Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta.

Muuttokuorma saapui toissa päivänä takaisin kotiin, kertoo **Annukka Tarvainen**. Hän on juuri palannut vajaan parin vuoden työkomennukselta Hollannista.

Tarvainen toimii projektipäällikkönä Nesteen Rotterdamin uusiutuvan lentopolttoaineen sekä uuden jätevesilaitoksen projektissa.

Hollannin komennusta edelsi noin kahden vuoden komennus Italiassa, joka tosin keskeytyi muutamaksi kuukaudeksi koronapandemian vuoksi. Projekti jatkuu edelleen, mutta teen nyt noin puolet työajasta Suomessa ja puolet Hollannissa, Tarvainen kertoo.

A1-TODISTUS osoittaa, minkä maan sosiaaliturvaan henkilö kuuluu ulkomaan työn aikana ja mihin maahan työnantaja maksaa vakuutusmaksut. Ja se on syytä olla mukana komennukselle lähdettäessä. Tämän Tarvainen tietää hyvin, sillä kulkulupaa ei Nesteen Rotterdamin jalostamolle saa ilman sitä.

Tarvaisen mukaan A1-todistuksen saaminen on hoitunut vaivattomasti. A1-todis-



Johanna Peura Nesteen Global Mobility -tiimistä (oik.) luo puitteet Annukka Tarvaiselle (vas.) sujuvaan työkomennukseen.

tuksen myöntää Suomessa Eläketurvakeskus (ETK), mutta tätä Tarvaisen ei ole tarvinnut miettiä. Nesteen komennuslaisia auttaa oma Global Mobility -tiimi, joka hoitaa todistukset.

Työnantaja on pitänyt huolen myös tarvittavista muutoksista. Esimerkiksi nyt tarvitsen itselleni uuden A1-todistuksen, kun työskentelyni muuttuu yhden komennuspaikan työskentelystä useassa maassa työskentelyksi.

Repussa tuliaisina Tarvaisella on oppija työskentelystä monikulttuurisessa työ-

ympäristössä. Sen sijaan eläkettä repussa ei ole.

Vaikka työskentelin ulkomailla komennuksen aikana, eläketurvani on kertynyt Suomeen, Tarvainen tietää.

JOHANNA PEURA johtaa Nesteen Global Mobility -tiimiä, jonka tehtävänä on hallinnoida kansainvälisen liikkuvuuden asioita.

Neste on globaali toimija ja henkilöstö liikkuu erilaisten töiden perässä ulkomaille: komennuksille, työmatkoille ja etätöihin. Jotta kaikki sujuisi vaivattomasti, tarvitaan laajaa osaamista ja monen palan yhteensovittamista.

Nesteellä on kattava kumppaniverkosto, jolta he saavat neuvoja ja apua käytännön asioihin. Esimerkiksi A1-todistuksen hakemisen ETK:lta hoitaa ulkopuolinen kumppani.

Saimme juuri Annukalle uuden A1-todistuksen usean maan työskentelyä varten. Se tuli todella nopeasti, kolmessa päivässä, Peura kertoo.

Nopea A1-todistuksen hakemisprosessi on äärettömän tärkeä niin työnantajalle kuin myös komennukselle lähtevälle ja hänen perheelleen.

Kela ratkaisee komennukselle lähtevän, kuten myös hänen perheenjäsentensä, oikeuden sairaanhoitoon ulkomailla vastan jälkeen, kun A1-todistus on ratkaistu.

KEHITETTÄVÄÄ Peura löytää pitkiksi venyneissä A1-todistusten poikkeuslupaprosesseissa. Poikkeuslupaa haetaan yleensä tilanteessa, jossa komennus jatkuu yli kaksi vuotta.

ETK:n mukaan A1-todistuksen saaminen näissä tilanteissa edellyttää aina myös työskentelymaan viranomaisen suostumusta, ja sen vuoksi monissa tapauksissa todistuksen saaminen kestää.

Onko mitään, mitä ETK voisi tehdä, jotta eri maiden välisen yhteistyön saisi jouthevammaksi? Voisiko Suomi toimia esimerkkinä muille maille siinä, miten prosessit saadaan sujuviksi?

YHTEYDENPITO Eläketurvakeskukseen auttaa pysymään kärryillä A1-asioista ja muista ETK:n palveluista.

”Kansainväliset työskentelytilanteet tulevat entisestään monipuolistumaan.”



ETK tekee ratkaisun sosiaaliturvasta

Eläketurvakeskus (ETK) tekee ratkaisun henkilön Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta ulkomaantyöskentelyn aikana, kun työ tehdään EU- tai ETA-maissa. Osoituksena tästä ETK antaa hakemuksesta A1-todistuksen. Vastaava käytäntö koskee myös Iso-Britanniasta, Sveitsiä ja niitä 10 maata, joiden kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus.

Kansainväliset työskentelytilanteet tulevat entisestään monipuolistumaan, Peura uskoo.

Siitä pitävät huolen Nesteen monenlaiset kansainväliset projektit mutta myös ympäröivän maailman kehitys. Esimerkiksi ulkomaan etätöiden suosioon vastattiin Nesteellä pari vuotta sitten lanseeraamalla ohjeistus ulkomaan etätöistä.

Aiemmin etätöihin ulkomailla annettiin lupa erikoistapauksissa. Koronapandemia herätteli siihen, että haluttiin tarjota kai-



ETK palvelee ulkomaan eläkkeen hakemisessa

ETK toimii yhteyslaitoksena, kun Suomessa asuva henkilö hakee eläkettä EU- tai ETA-maasta, Isosta-Britanniasta, Sveitsistä tai sosiaaliturvasopimusmaasta.

ETK:n tehtävänä on toimittaa eläkehakemus ja muut eläkkeen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot hakemismaahan.

vat joustavuutta työn tekemiseen. Nykyisin etätö ulkomailla on sallittu tiettyihin maihin ja tiettyä aikaa, Peura kertoo.

Toimivan työeläketurvan puolesta -juttusarjassa on haastateltu Eläketurvakeskuksen palvelujen käyttäjiä. Sarjan jutut on julkaistu tämän vuoden numeroissa ja niissä asiakkaat kertovat ETK:n roolista lakisääteisen työeläketurvan kehittäjänä, asiantuntijana ja yhteisten palvelujen tuottajana.

Palveluja asiakkaiden tarpeisiin



Eläketurvakeskuksen (ETK) ulkomaanpalvelujen osastopäällikkö **Max Rönnberg** (kuvassa) kertoo, että viime vuoden indeksi-tilanteesta johtuva eläkkeen hakemispäätti näkyy kasvaneina ulkomaan eläkehakemuksina. Myös A1-hakemusmäärät ovat olleet koronapandemian jälkimainneissa kasvussa.

Esimerkiksi etätöitä sekä suomalaisille että ulkomaalaisille työnantajille tehdään aiempaa enemmän, Rönnberg kertoo.

Rönnbergin mukaan asiakkaat odottavat, että heidän asiansa hoidetaan sujuvasti, ammattitaitoisesti ja nopeasti. Tapausten hoitaminen kohtuullisissa käsittelyajassa edellyttää toimivia ja

tehokkaita palveluja, riittävää resursointia ja ennen kaikkea osaavaa henkilöstöä.

Asiakaslähtöinen ja kustannustehokas kehitystyömme on jatkuvaa.

Viime vuonna Eläketurvakeskuksen asiakaspalvelu vastasi noin 20 000 asiakasyhteydenottoon. Asiakkaat kysyvät tyypillisesti Suomen työeläkkeiden ja ulkomaisten eläkkeiden hakemisesta sekä ulkomaan vakuuttamisen asioista.

Yli 90 prosenttia ETK:n asiakaspalveluun yhteyksissä olleista asiakkaista oli tyytyväisiä saamaansa palveluun.

Etk.fi-palveluun on koottu työnantajat, palkansaajia ja yrittäjiä palvelevat ohjeet ulkomaan vakuuttamisesta.

Työeläke.fi-palveluun on koottu kansantajuiset ohjeet eläkkeen hakemiseen ulkomailta sekä maakohtaista tietoa, muun muassa eri maiden eläkkeistä sekä eläkkeen kertymisestä.

Työeläkkeiden indeksit

Palkansaaja kerryttää itselleen työurallaan ansioiden mukaan kertyvää työeläketurvaa ja maksaa työeläkevakuutusmaksua.

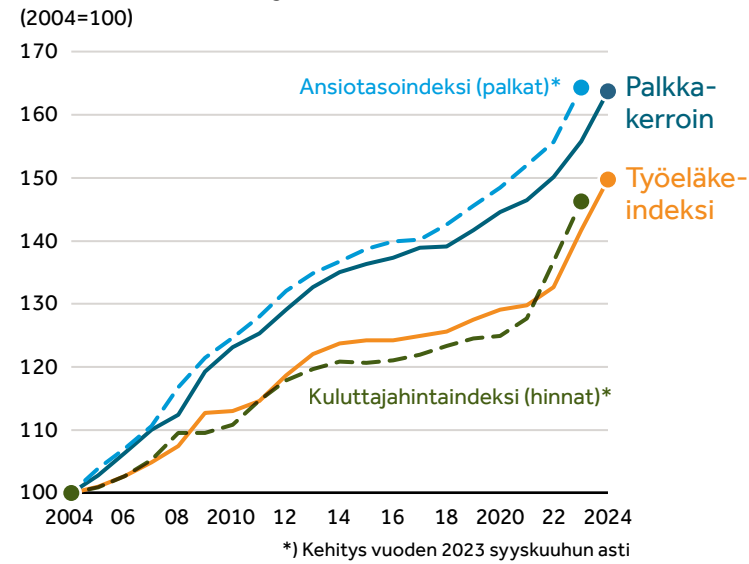
Työeläke kulkee mukana ihmisen elämäkaarella: aktiivivuosina työelämässä ja toimeentulon turvaajana eläkeaikana.

Indeksejä on työeläkejärjestelmässä kaksi: palkkakerroin ja työeläkeindeksi. Indeksejä voi perustellusti ajatella eläkkeiden arvon turvaavina elementteinä.

Palkkakerroin varmistaa eläkkeelle siirtyvän aktiiviaikaiseen tulotasoon nähden kohtuullisen eläkkeen alkumäärän.

Työeläkeindeksi varmistaa maksussa olevan eläkkeen ostovoiman.

Indeksien kehitys 2004–2024



Palkkakerroin (työuran aikainen indeksi)

Työuran mittaan kertyvien ansioiden indeksi. Ansiotason muutoksen painoarvo palkkakertoimessa on **80** prosenttia ja hintatason muutoksen **20** prosenttia.

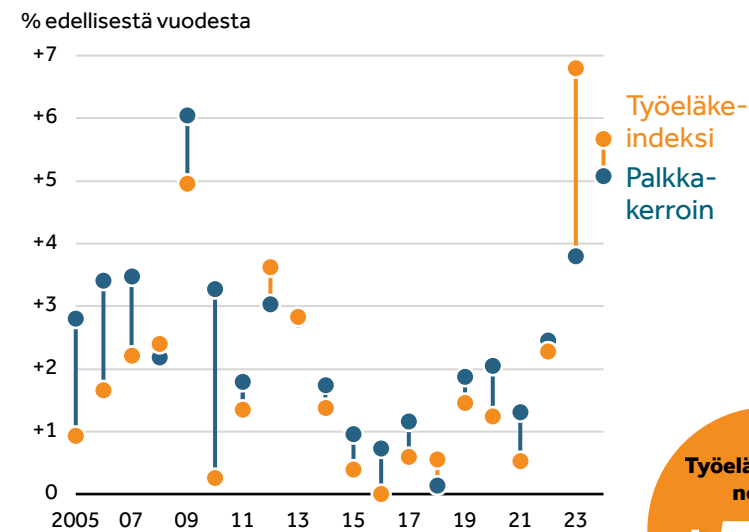


Työeläkeindeksi (eläkeaikainen indeksi)

Eläkeaikaisen toimeentulon turvaava indeksi. Ansiotason muutoksen painoarvo työeläkeindeksissä on **20** prosenttia ja hintatason muutoksen **80** prosenttia.

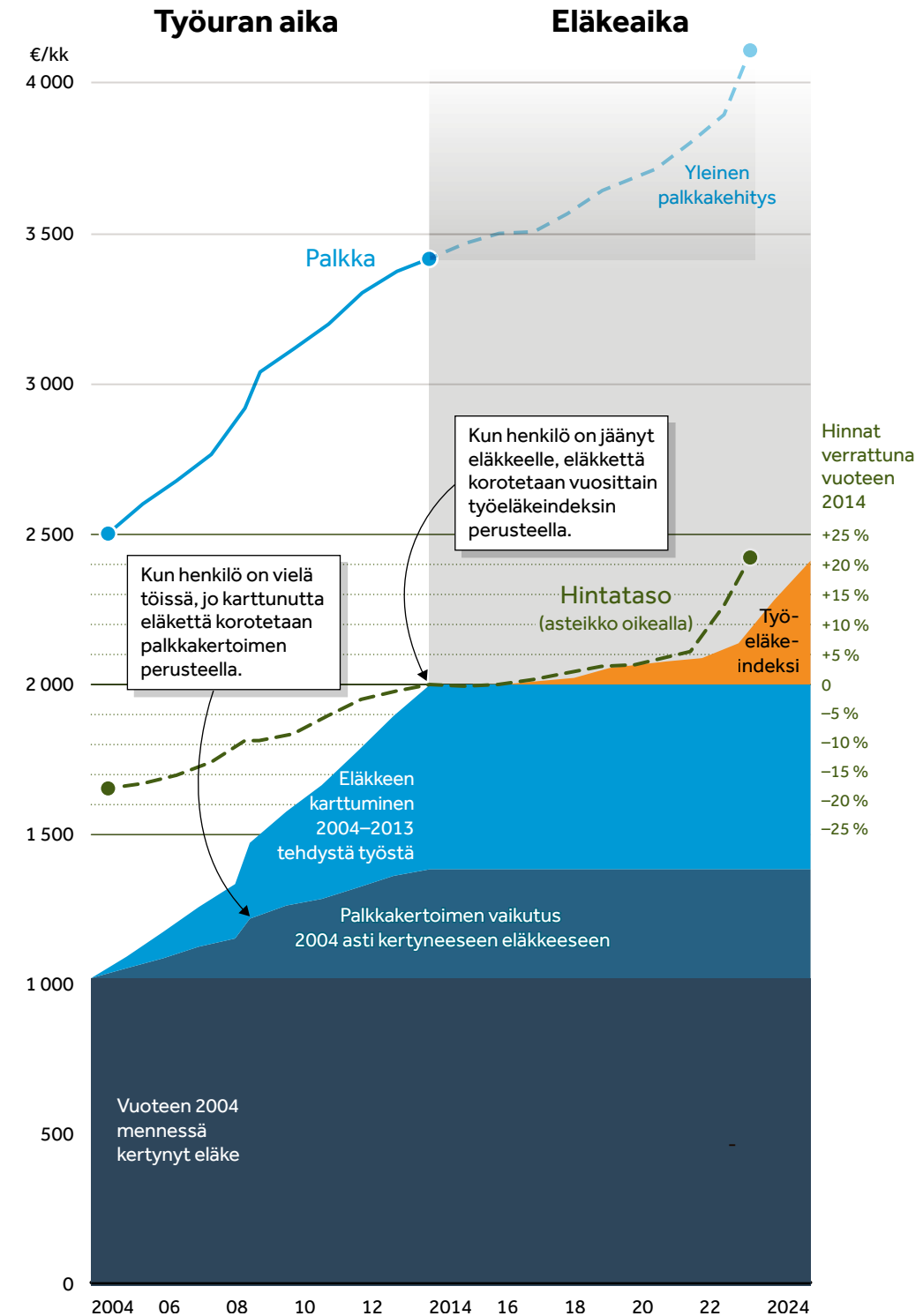


Indeksien vuosimuutos 2005–2024



	2021	2022	2023	2024
Työeläkeindeksi	+0,5	+2,3	+6,8	+5,7
Palkkakerroin	+1,3	+2,5	+3,8	+5,1

Työeläkeindeksi nousee +5,7% vuonna 2024



Oheinen kuvio havainnollistaa palkkakertoimen ja työeläkeindeksin vaikutusta eläkkeen suuruuteen käyttäen esimerkkinä kuvitteellista, vuonna 2014 eläkkeelle jäänyttä henkilöä.

Esimerkkihenkilömme sai vuonna 2004 palkkaa 2 500 euroa kuukaudessa ja eläkettä hänelle oli tuohon mennessä kertynyt 1 025 euroa kuukaudessa.

Hänen palkkansa kehittyi samaan tahtiin yleisen palkkakehityksen kanssa. Niinpä hänen jäädessään eläkkeelle vuoden 2014 alussa viimeinen työuran aikainen kuukausipalkka oli 3 418 euroa. Kuukausieläkettä hänelle oli tähän mennessä kertynyt 2 000 euroa.

Hintojen nousu näkyy indeksien kehityksessä selvänä piikkinä.

Osakesijoittaja Marja-Leena Haapanen:

Pelkällä eläkkeellä en tulisi toimeen

Marja-Leena Haapaselle osakesäästöt takaavat mukavat eläkepäivät. Hän herättelee muitakin naisia pohtimaan taloudellista turvaansa ja aloittamaan sijoittamisen.

Intohimoinen osakesijoittaja – ja iloinen eläkkeensaaja. Näin luonnehtii itseään **Marja-Leena Haapanen**, 71, joka työeläkkeen ohella nauttii eläkepäivillään myös pitkään kerrytetyn osakesalkkunsu tuotoista.

– Eläkkeen kiva puoli on, että raha tulee tilille joka kuukausi. Työeläkkeen merkitys taloudessani on merkittävä. Pakko on kuitenkin sanoa, että pelkällä eläkkeellä en tulisi toimeen.

– Ilman osakkeista saatuja pääomatuloja en voisi pitää samaa elintasoa kuin palkkatöissä. Joutuisin ehkä luopumaan autosta tai tinkimään matkustelusta, Haapanen sanoo.

Osakesijoittamisen Haapanen aloitti 1980-luvun lopulla. Hän muistelee ensimmäisen osakeoston olleen Sampo, joka vakaana osingonmaksajana kuuluu vieläkin sijoitussalkun kivijalkoihin.

Haapanen sijoitti alussa myös pankin suosittelemiin sijoitusrahastoihin. Niiden arvo kuitenkin romahti 1990-luvun laman pyörteissä.

– Takaiskusta sisuuntuneena aloin pehmyä kunnolla sijoittamiseen ja ostaa vakaraisten pörssiyhtiöiden osakkeita aina kun palkasta jäi ylimääräistä.

Osakesalkku karttui pikkuhiljaa. 58-vuotiaana Haapanen päätti jättää työn ison yhtiön matkavastaavana ja omistautua täysi-

päiväisesti sijoittamiselle. Taakse jäi 40 vuoden työura.

– En millään tulisi toimeen ilman eläkettä, hän sanoo.

Aika on sijoittajan paras ystävä

Haapanen myöntää olleensa aluksi epävarma ja levoton sijoittaja.

– Pörssikurssien heilahdellessa ostin ja myin – ja sitten taas ostin ja myin, kun hermot eivät pitäneet.

Pikkuhiljaa hän kuitenkin oppi, että sijoittajan paras ystävä on aika. Osakesalkkuun kannattaa valita yhtiöitä, joiden arvon voi odottaa kehittyvän myönteisesti pitkällä aikavälillä. Tällaiset vakavaraiset yhtiöt ovat usein myös hyviä osingonmaksajia vuodesta toiseen.

– Viime vuosina olen keskittynyt etenkin osinkoyhtiöihin. Saan niistä vuosittain hyvät osingot, jotka ovat iso lisä työeläkkeeseen.

”Saan vuosittain hyvät osingot, jotka ovat iso lisä työeläkkeeseeni.”

Pitkän aikavälin osakeomistuksiaan Haapanen kutsuu ”ruumisarkkusalkuksi”. Nämä osakkeet tuovat hänelle tuloja loppuelämän ajan ja jäävät sitten perinnöksi jälkipolville.

Välillä hän kuitenkin myös myy osakkeita, jos harkinnassa on vaikkapa matka tai isompi hankinta. Tätä varten on ”pikkusalkku”, jonka osakkeilla hän käy aktiivisesti kauppaa.

– Seuraan tiiviisti talousuutisia ja ostan osakkeita, joista arvelen saavani tuloja lyhyellä aikavälillä. En kuitenkaan istu koko ajan tietokoneen äärellä tuijottamassa pörssikursseja. Elämässä on rahaa tärkeämpiäkin asioita.

Naiset valveille eläketurvastaan

Osakesäästäjien keskuudessa Haapanen tunnetaan konkarisijoittajana, joka jakaa auliisti kokemuksia ja selkokielisiä vinkkejä muillekin. Omalla toiminnallaan hän haluaa kannustaa etenkin naisia sijoittamisen pariin.

– En ole perinyt mitään, vaan pikkuhiljaa sijoittamalla olen rakentanut itse itseleni perinnön. Jokaisella on mahdollisuus yltää samaan.

– Koskaan ei ole liian myöhäistä aloittaa sijoittamista. Tunnen ihmisiä, jotka ovat aloittaneet 70-vuotiaana.



Marja-Leena Haapanen luottaa työeläkeyhtiöiden osaamiseen tehdä hyviä sijoituspäätöksiä.



Moni joutuu miettimään, mihin rahat riittävät. Silloin käynti kahvilassa tuntuu tuhlaukselta.

”Yhä useammat naiset ovat onneksi heränneet pohtimaan raha-asioitaan. Eläkkeelläkin eletään ja rahaa tarvitaan.”

Haapanen harmittelee, että monessa perheessä mies hoitaa edelleen talousasiat. Naiset eivät tule välttämättä pohtineeksi eläkeajan toimeentuloaan tai taloudellista turvaansa odottamattomissa elämäntilanteissa. Hän jäi itse yllättäen leskeksi, mutta suuren surun keskellä hänen ei tarvinnut murehtia talousasioita.

Haapasen perustama Naisten Oma Pörssiklubi tarjoaa vertaistukea ja tietoutta sijoittamisesta kiinnostuneille naisille. Lisäksi hän kiertää puhumassa osakesäästämisestä eri tapahtumissa.

– Yhä useammat naiset ovat onneksi heränneet ajattelemaan raha-asioitaan. He ymmärtävät, että eläkkeelläkin eletään ja rahaa tarvitaan. Huoli eläkkeen riittäväydestä on keskeinen syy aloittaa osakesäästämisen.

Työeläkevarat asiantuntevissa käsissä

Haapasen mielestä suomalaisten talousosaamisessa on kuitenkin isoja eroja. Hänestä olisi mahdotonta ajatella meille Viron mallia, jossa työeläkettä maksanut henkilö voi nostaa koko eläkekertymänsä kerralla ulos ja käyttää varat haluamallaan tavalla.

– Ihmisten rahankäytössä on eroja. Jos kaikki maailman rahat jaettaisiin tasan, niin vähän ajan kuluttua olisi ihmisiä, jotka ovat tuhlanneet kaikki rahansa. Osa taas olisi niitä, jotka pystyvät tekemään rahalla lisää rahaa.

Haapanen kannattaa lämpimästi suomalaista järjestelmää, jossa työeläkeyhtiöt sijoittavat työeläkemaksuista rahastoidut osuudet mahdollisimman turvaavasti ja tehokkaasti. Tulevaisuuden eläkkeiden turvaamiseksi hänestä olisi kuitenkin paikallaan, että sijoitustuottoja pyritään kasvattamaan lisäämällä sijoitusten osakepainoa.

– Pörssiosakkeet ovat olleet perinteisesti tuottavin sijoitusmuoto pitkällä aikavälillä. Siksi osakepainon lisääminen voisi olla paikallaan.

Haapanen luottaa työeläkeyhtiöiden osaamiseen tehdä hyviä sijoituspäätöksiä. Hän hyödyntää itsekin yhtiöiden asiantuntevasta omissa sijoituspäätöksissään.

– Jos Helsingin pörssin yhtiössä on sijoittajana jokin työeläkeyhtiö, niin silloin myös piensijoittajan on varsin turvallista sijoittaa osakkeeseen. Työeläkeyhtiöt tutkivat sijoituskohteensa hyvin tarkasti. Siksi niitä kannattaa peesata. ✓

Taloulosaaminen hakusessa

Omasta eläketurvasta huolehtiminen on olennainen osa taloulosaamista, jossa suomalaisilla riittää kuitenkin parannettavaa. Tästä kertoo oikeusministeriön Vaasan yliopistolla ja Pellervon taloustutkimuksella teettämä tutkimus.

Taloulosaamisessa on yleensä eniten parannettavaa nuorilla aikuisilla. Parhainta taloudellinen tietämys on puolestaan 40–49-vuotiailla.

Taloudellisissa asenteissa vanhemmat ihmiset ovat selvästi varovaisempia ja vähemmän impulsiivisia kuin nuoret aikuiset.

Taloulosaaminen on sitä parempaa, mitä korkeampi on vastaajan koulutustaso. Myös yrittäjät saavat taloustietämyksestä korkeammat pisteet kuin muut väestöryhmät.

TEKSTI: MATTI REMES



Ari Huotari on jo liikkeellä. Hän työskentelee sijoitusjohtajana Kevassa, joka hallinnoi julkisalojen eläkevaroja.



Ismo Risku työskentelee Eläketurvakeskuksen suunnitteluosaston osastopäällikkönä ja toppuuttelee riskinotossa.



Työeläkeyhtiö Veritaksen sijoitusjohtaja Kari Vatanen näkee myös suuremman osaketuoton mahdollisuuksia.

Tuottoja, mutta ei hinnalla millä hyvänsä

Sijoitusriskiä lisättävä?

Eläkevarojen tuottojen kasvattaminen sijoitusriskiä nostamalla saa kannatusta. Mutta ei hinnalla millä hyvänsä. Asiantuntijat ehdottavat tähän tarkkaan mietittyjä pelisääntöjä.

Julkisen sektorin työeläkevaroja sijoittava Keva päätti syyskuussa nostaa sijoitussalkkunsaa riskitasoa. Muutoksella tavoitellaan korkeampaa pitkän aikavälin tuottoa sijoitusvarallisuudelle.

Sama asia puhuttaa myös yksityisen sektorin työeläkevakuutusyhtiöitä, joiden riskinottoa sääntelevät vakavaraisuussäännöt.

– Suhtaudun riskitason nostoon myönteisesti pitkällä aikavälillä. Nostovaraa löytyy koko työeläkejärjestelmän riskitasossa, työeläkeyhtiö Veritaksen sijoitusjohtaja **Kari Vatanen** sanoo.

Hänen mukaansa riskitason nostolla vaurauduttaisiin siihen, mitä tapahtuu 20–30 vuoden päästä.

– Tällä hetkellä työeläkejärjestelmän rahoitus näyttää olevan hyvin tasapainossa.

Tiedämme kuitenkin jo nyt, että huolto-suhte heikkenee tulevaisuudessa. Tähän voi varautua lisäämällä riskitasoa vähitellen.

Lisää riskiä osakemarkkinoilta

Myös Eläketurvakeskuksen osastopäällikkö **Ismo Risku** sanoo, että riskitason kasvattamiseen löytyy hyviä perusteluja. Sijoitusten kasvava tuotto-odotus alentaishi eläkemaksujen odotusarvoista nostopainetta.

– Samalla on kuitenkin hyväksyttävä maksutasoon liittyvä kasvava epävarmuus tulevaisuudessa. Tämä vaikuttaa enemmän tuleviin kuin nykyisiin maksajiin, Risku toteaa.

Käytännössä riskitason nostaminen tarkoittaisi osakkeiden painoarvon lisäämistä eläkeyhtiöiden sijoitussalkuissa. Risku kuitenkin huomauttaa, että sijoitusmarkkinoilla ei ole tarjolla ilmaisia lounaita.

– Asia ei ole yksinkertainen. Siksi riskitason nostaminen vaatii tarkkaa analyysiä mahdollisista seurauksista. Tätä en ole julkisessa keskustelussa vielä liiemmästi havainnut.

Veritaksen Vatanen korostaa, että osakepainoa lisäämällä sijoitusten tuottoja voidaan parantaa pidemmällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä arvonvaihtelut kuitenkin kasvavat riskitason noustessa.

– Se tulee tiedostaa etukäteen.

Osakkeiden kova tuottokausi takanapäin

Vielä 2010-luvulla osakemarkkinoilla nähtiin kovia tuottoja. Helsingin pörssissä kurssit nousivat keskimäärin yli 15 prosenttia vuodessa, kun samaan aikaan hyvälaatuiset korkosijoitukset toivat reilun kolmen prosentin vuosituoton.

”Riskitason nosto on hyvä aloittaa meillä nyt, kun Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän rahoituspohja on vahva. Näin voimme entisestään lisätä eläkkeiden rahoituksen varmuutta.”

ARI HUOTARI
KEVA

– Osakkeissa vastaavaa nousua ei ole näköpiirissä. Pitkällä aikavälillä osakkeista on saatu 3–5 prosenttia korkosijoituksia korkeampaa tuottoa, Vatanen arvioi.

Millaisiin riskeihin osakemarkkinoilla on varauduttava? Asian hahmottamiseksi Vatanen ottaa esimerkiksi Yhdysvaltain osakemarkkinat, jotka tulivat noin 45 prosenttia alas teknokuplan puhjettua vuosituuhannen vaihteessa.

Sen jälkeen kesti kymmenen vuotta ennen kuin osakkeiden reaalityttö kääntyi taas plussalle.

– Vastaavanlaisiin pudotuksiin ja huonoihin kausiin on varauduttava jatkossakin. Yhdysvaltojen osakemarkkinoiden historiasta ei kuitenkaan löydy 15 vuotta pidempiä jaksoja, jolloin osakkeiden reaalityttö olisi jäänyt negatiiviseksi, Vatanen toteaa.

Hänen mielestään eläkejärjestelmän rahoituksen suurimmat riskit ovatkin muualla kuin osakemarkkinoilla.

– Ne liittyvät alhaiseen syntyvytyteen, jonka vaikutukset alkavat näkyä 20–30 vuoden päästä. Tätä kehitystä vastaan on taisteltava, jotta huoltosuhte ei heikkenisi.

Lisäriskin edut ja haitat selvítettävä
Mahdollisimman korkeiden tuottojen sijaan Risku puhuisi mieluummin tuottojen tavoittelusta optimaalisella riskitasolla. Se tarkoittaa, että lisäriskistä tulevien haittojen ja hyötyjen välille pyritään löytämään tasapaino.

– Siihenkin on varauduttava, että sijoitukset tuottavat odotettua huomattavasti enemmän. Siksi on tärkeää sopia etukäteen, kenelle nämä rahat kuuluisivat.

Riskun mielestä eläkepolitiikan keskeisiin kysymyksiin kuuluu, kenelle kuuluvat



”Sijoitusten riskitason nostaminen ei ole yksinkertainen asia. Siksi se vaatii tarkkaa analyysiä mahdollisista seurauksista. Tätä en ole julkisessa keskustelussa vielä liiemmästi havainnut.”

ISMO RISKU
ELÄKETURVAKESKUS

riskien lisäämisestä koituva potentiaalinen hyöty tai karvaat tappiot.

– Nykyisen lainsäädännön mukaan eläkemaksun maksajat kantavat viime kädessä riskin. Tämä vaatisi kuitenkin tarkennusta, sillä määritelmä kattaa sekä nykyiset että tulevaisuuden eläkkeen maksajat.

Riskun mielestä olisi oleellista sopia, milloin ja miten korkeammat tuotto-odotukset otetaan huomioon eläkemaksun tason määrittelyssä.

– Eläkemaksun alentaminen ennen odotettujen tuottojen toteutumista hyödyttäisi nykyisiä eläkkeen maksajia. Korkeampien tuottojen huomioiminen vasta niiden toteututtua olisi sen sijaan neutraali ratkaisu.

Sijoitustuottojen merkitys kasvaa

Kevan sijoitusjohtaja Ari Huotari perustelee sijoitusten riskitason nostoa sillä, että

sijoituksille on muuten vaikeampi saavuttaa riittävää ja vakaan maksutason turvaa reaalityttöä pitkällä aikavälillä.

– Toki riskitason nosto lisää lyhyen aikavälin riskejä ja tuottojen heilahtelua. Tuottojen jääminen odotettua huonommaksi on mahdollista. Yksittäisten vuosien sijoitustuotoilla on kuitenkin hyvin pieni vaikutus eläkkeiden rahoitukseen.

Hänen mukaansa tulevaisuudessa sijoitustuottojen merkitys kasvaa, kun eläkemenot kasvavat maksutuloina nopeammin. Hänestä riskitason nosto on hyvä aloittaa nyt, kun Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän rahoituspohja on vahva.

– Näin voimme entisestään lisätä eläkkeiden rahoituksen varmuutta ja tukea eläkemaksujen pitämistä yli sukupolvien kohdulla tasolla, Huotari huomauttaa.

Huotarin mukaan eläkelaitoksen sijoitustoiminnassa keskeisin riski on, että riittävä

”Suhtaudun riskitason nostoon myönteisesti pitkällä aikavälillä. Nostovaraa löytyy koko työeläkejärjestelmän riskitasossa. Näin varauduttaisiin siihen, mitä tapahtuu 20–30 vuoden päästä.”

KARI VATANEN
VERITAS

reaalityttö jää saavuttamatta pitkällä aikavälillä.

– Todennäköisyys tähän käy kuitenkin koko ajan pienemmäksi, mitä pidemmästä aikavälisestä on kysymys.

Kevan sijoituksista listattujen osakkeiden ja osakerahastojen osuus oli syyskuun lopussa 33,1 prosenttia, korkosijoitusten 26,1 prosenttia ja pääomasijoitusten 19,4 prosenttia. Kiinteistösijoitusten osuus oli 7,5 prosenttia ja hedge-rahastojen 7,3 prosenttia.

– Listattujen osakkeiden painoarvon lisääminen on tyypillinen tapa lisätä riskitasoa. Kokonaisriskiin vaikuttavat kuitenkin kaikki sijoitussalkun sijoitukset. /

Riskitason nosto jakaa mielipiteitä työmarkkinoilla

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on jo pitkään kannattanut eläkesijoitusten riskitason nostoa. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK suhtautuu asiaan varovaisemmin.

– Työeläkkeisiin tarvitaan nykyistä tuottohakuisempaa sijoitustoimintaa, jotta järjestelmän rahoitus saadaan turvattua, EK:n asiantuntija Antti Tanskanen perustelee.

SAK:n pääekonomisti Ilkka Kaukoranta sanoo, että eläkevarojen tuottojen kasvattaminen sijoitusriskiä nostamalla on yksi keino turvata eläkejärjestelmän rahoitus tulevaisuudessa. Hyötyjä ja riskejä on kuitenkin puntaroitava tarkasti.

– Sijoitusriskin nostaminen voi vah-

vistaa eläkkeiden rahoitusta. Toisaalta voi käydä niinkin, että tuottojen kehitys on odotettua heikompa. Eri toimijoiden vastuut on käytävä tarkasti läpi kaikissa tilanteissa, Kaukoranta toteaa.

– Kuka riskin kantaa? Entä miten riskiä kannattaa lisätä hajautetussa järjestelmässä? Nämä ovat keskeisiä kysymyksiä. Joka tapauksessa lähtökohtana tulee olla etuusperustainen järjestelmä, jossa luvut eläkkeet aina maksetaan.

EK:n Tanskanen huomauttaa, että eläkkeiden rahoituksesta enin osa tulee palkkasummaan sidotuista eläkemaksuista. Nykytilanteessa yksityisaloilla noin joka viides eläke-euro saadaan rahastoidusta osasta.

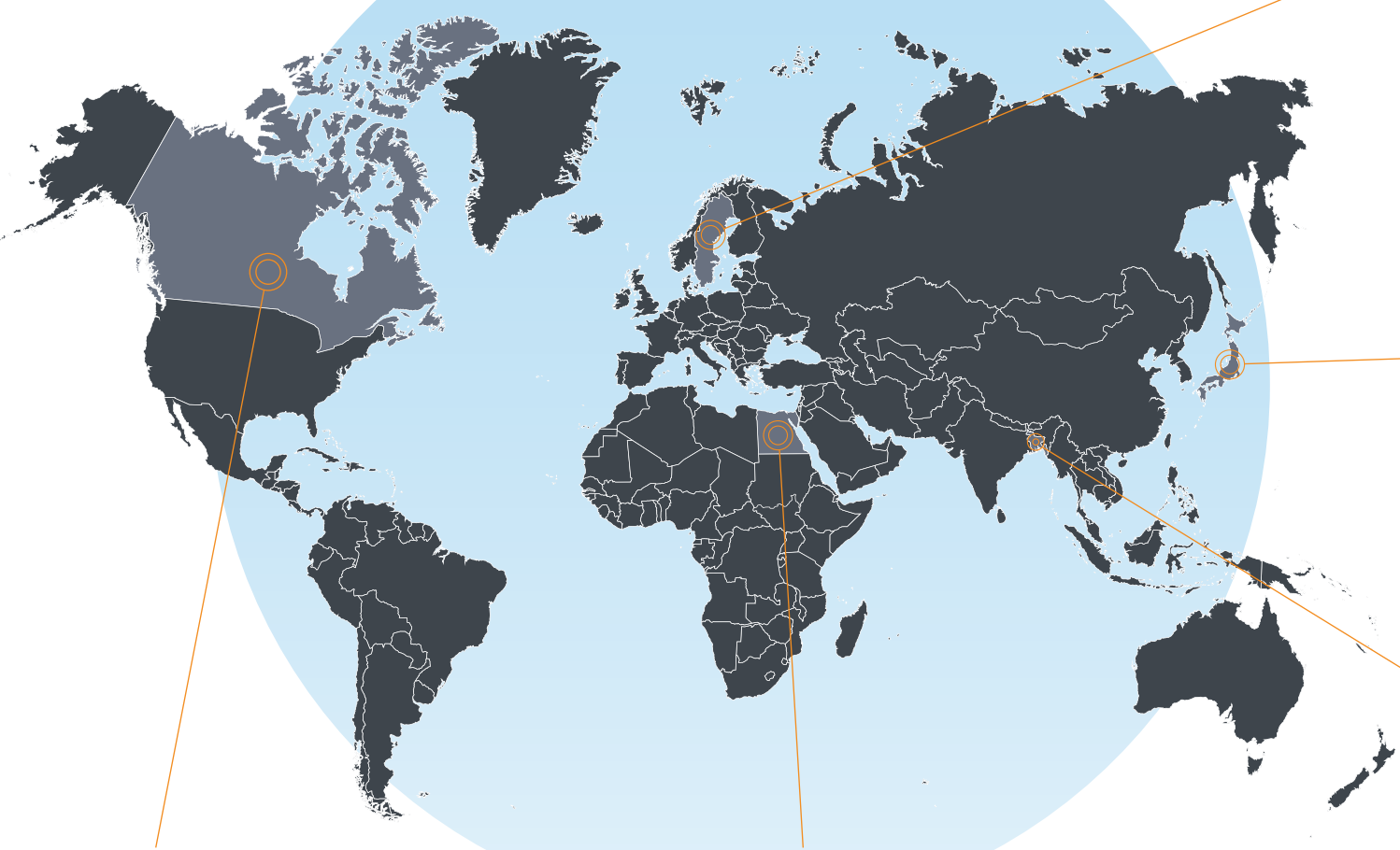
– Eläkejärjestelmän rahoitus lepää edelleen sen varassa, että Suomessa kannattaa tehdä työtä.

Pidemmällä aikavälillä sijoitustuottojen merkitys korostuu. Ennusteiden mukaan rahastojen osuus maksettavista eläkkeistä kasvaa vuoteen 2030 mennessä neljännekseen ja pidemmällä tulevaisuudessa noin kolmasosaan.

– Toisaalta sen rinnalla tarvitaan sijoitustoimintaa, jossa voitaisiin ottaa riskiä huomattavasti nykyistä reilumminkin. Työeläkeyhtiöt ovat hallinneet riskejä hyvin tähänkin saakka. Oleellista on pitää huolta sijoitusten riittävästä hajautuksesta, Tanskanen sanoo.

Ruotsi laittaa eläkerahastonsa tehokuurile, Bangladesh tukee pienyrittäjiä

Ulkomaanpalstalla kerromme ajankohtaisia eläkeuutisia muista maista. Tällä kertaa paneudumme tarkemmin Itävallan eläkejärjestelmään.



KANADA Korvaustaso nousuun

Kanadan lakisääteisen työeläkejärjestelmän eläkepalkkakatto nousee ensi vuoden alusta 68 500 dollarista 73 500 dollariin. Kyseisellä vuositulovälillä peritään 8 prosentin työeläkemaksua.

Peruseläkemaksu on 11,9 prosenttia, jota peritään 68 500 vuositulorajaan asti.

Peruseläkemaksua nostettiin asteittain kahdella prosenttiyksiköllä vuosina 2019–2023. Maksujen korotusten taustalla on työeläkkeen korvaustason nostaminen 25 prosentista 33,3 prosenttiin.

Kokonaiseläketurvan taso on uhanut jäädä matalaksi, kun työmarkkinaeläkkeiden kattavuus yksityisellä sektorilla on laskenut.

Lähde: Revenue Agency 1.11.2023.

EGYPTI Eläkedollareilla kissanpäivät

Egyptissä otettiin käyttöön vapaaehtoinen eläkesäästöohjelma. Uudessa ohjelmassa ulkomailla asuvat egyptiläiset voivat säästää ja saada etuuksia Yhdysvaltain dollareissa valitsemassaan eläkeiässä.

Uusi ohjelma tarjoaa arviolta 9 miljoonalle ulkomailla asuvalle egyptiläiselle uuden keinon säästää eläkkeittään varten. Säästömuodon on tarkoitus vahvistaa maan ulkomaan valuuttavarantoja.

Maan valuuttavarannot ovat viime vuosina vähentyneet jyrkästi elintarvikkeiden ja raaka-aineiden hintojen nousun sekä matkailun ja kaupan häiriöiden vuoksi.

Egyptissä on myös lakisääteinen sosiaalivakuutus.

Lähde: SSA 9/2023 ja Daily News Egypt 15.8.2023.

RUOTSI Rahastot tehokuurile

Ruotsin 170 miljardin euron lakisääteisiä työeläkevaroja hallinnoi viisi eri AP-puskurirahastoa. Maan hallitus esittää toimenpiteitä rahastojen hallinnon nykyaikaistamiseksi ja hallintokustannusten säästämiseksi.

Tarkoituksena on selvittää puskurirahastojen määrään vähentämistä ja sulauttaa varoiltaan pienin AP6-rahasto osaksi 37 miljardin euron suuruista AP2-rahastoa.

Sijoitussääntöihin tuli merkittäviä muutoksia vuonna 2019, kun puskurirahastoille annettiin liikkumavaraa sijoittaa osakemarkkinoiden ulkopuolelle. Nyt kyseessä on rahastojen toimintasääntöjen muiden osien uudelleen-tarkastelu.

Lähde: Regeringskansliet 23.10.2023.

JAPANI Laskevan auringon maa

Japanin tuoreiden tilastojen mukaan maa on maailman ikääntynein.

Väestöstä jo reilut 10 prosenttia on yli 80-vuotiaita. Ykköstilaa Japani pitää myös yli 65-vuotiaiden suhteellisessa määrässä. Heitä on lähes 29 prosenttia väestöstä. Japanin jälkeen eniten senioreita on Italiassa (25 %) ja Suomessa (24 %).

Japanissa yli 65-vuotiaiden työllisyys on kasvanut yli 13 prosenttiin, mutta sosiaaliturvamenot ovat silti kasvaneet huolestuttavasti viime vuosina.

Väestörakenteen ja talouden ongelmia kasvattavat myös ennätysmatala syntyvyys ja vähäinen maahanmuutto.

Lähde: The Mainichi 18.9.2023 ja BBC News 19.9.2023

BANGLADESH Mikroyrittäjille valtion tukema eläke

Bangladeshiin on luotu uusi työeläkejärjestelmä. Uuden yleisen eläkejärjestelmän myötä noin sadalle miljoonalle bangladeshilaiselle avautuu mahdollisuus säästää omaa työeläkettä.

Uudessa järjestelmässä on neljä kategorialle erilaisille työntekijäryhmille. Aiemmin lähinnä vain julkisen sektorin työntekijät ovat olleet työeläkejärjestelmän piirissä.

Noin 85 prosenttia bangladeshilaisista työssäkävivistä työskentelee epävirallisessa taloudessa itsenäisinä yrittäjinä.

Valtio tukee pienituloisia yrittäjiä, joiden työeläkemaksuista se maksaa puolet. Karttunutta eläkettä he voivat alkaa nostamaan 60-vuotiaana.

Vakuutettujen maksut sijoitetaan valtionlainoihin, osinkojen toivossa kansallisten pankkien osakkeisiin sekä infrastruktuurihankkeisiin.

Lähde: SSA, International Update syyskuu 2023.

ITÄVALTA



Väkiluku: 9 miljoonaa asukasta

Vastasyntyneen elinajanodote: 83 vuotta

Eläkeikä: 65 vuotta

Keskimääräinen vanhuuseläke: 1 500 €/kk

SUURET EROT ELÄKKEISSÄ SUKUPUOLTEN VÄLILLÄ

Itävallassa vuoden 2004 uudistuksen pitkät siirtymäajat ovat tulossa päätökseen.

Aiempien erillisten eläkelakien sijaan eläketurvan säännöt määräytyvät nykyisin uuden yleisen eläkelain mukaisesti.

Itävallassa eläke perustuu ansiotyöhön. Asumiseen perustuvaa kansaneläkettä ei ole, tosin maassa asuva pienituloinen eläkkeensaaja voi saada tuloharkintaisen lisän eläkkeeseensä.

Keskimääräinen vanhuuseläke oli vuonna 2022 noin 1 500 euroa kuukaudessa. Miesten keskimääräinen eläke on yhä huomattavasti korkeampi (1 900 €/kk) kuin naisilla (1 200 €/kk).

Itävallassa, kuten myös Saksassa, eläkeoikeus muodostuu paitsi eläkeiän myös vähimmäisvakuutusajan perusteella.

Naisten ja miesten eläkeiät ovat poikenneet aiemmin toisistaan, mutta vuosien 2024–2033 välillä ne yhtenäistyvät. Naisten eläkeikä nousee miehiä vastaavaksi eli 65 vuoteen.

Eläke on kuitenkin yhä mahdollista saada varhennettuna, jos vakuutusajaa on kertynyt paljon.

Myös raskasta työtä tekeillä on mahdollisuus muiden aikaisempaan eläköitymiseen. Raskas työ määritellään työn energiankulutuksen perusteella.

Eläkejärjestelmä rahoitetaan pääosin vakuutusmaksuilla, eikä siinä ole rahastointia. Kokonaismaksu on noin 23 prosenttia ansioista, josta työnantajat maksavat hieman enemmän kuin työntekijät.

Vakuutusmaksujen lisäksi järjestelmän rahoitusta tukee valtio, jonka osuus kokonaistuloista on noin viidennes.

Lue lisää Itävallan eläkejärjestelmästä.

Ei kannata tuijottaa vain indeksejä

Sillä, siirtykö eläkkeelle ennen vain jälkeen uuden vuoden ilotulitusten, ei ole suurta merkitystä. Työeläkeindeksin ja palkkakertoimen ero on nyt vain puolisen prosenttiyksikköä.

Syksyllä 2022 moni heräsi miettimään, kannattaako eläkkeelle siirtä vuoden lopussa vai seuraavan vuoden alussa. Tilanne olikin mielenkiintoinen, sillä jo maksussa olevia eläkkeitä korotettiin tuolloin poikkeuksellisen avokätisesti.

Muhkean inflaatiokorotuksen saadaksen eläkkeen oli pitänyt alkaa vuoden 2022 puolella. Aiemmin sillä, siirtykö eläkkeelle vuoden lopussa vai seuraavan vuoden alussa, ei ollut olennaista merkitystä eläkkeen suuruuteen.

Vuoden vaihtuminen on ajankohta, jolloin maksussa olevia eläkkeitä korotetaan työeläkeindeksillä. Sen perustana ovat kulluttajahinta- ja ansiotasoindeksin muutokset. Indeksitarkistuksella varmistetaan, että eläkkeen ostovoima säilyy. Kuluttajahinnoilla onkin työeläkeindeksissä huomattavasti suurempi merkitys kuin ansiotason eli

palkkojen kehityksellä. Vuoden 2023 alusta tehdyt korotukset olivat poikkeuksellisen suuria, koska inflaatio oli laukannut lujaa.

Riippumatta siitä, mihin aikaan vuodesta jää eläkkeelle, alkavan eläkkeen laskennassa käytetään niin ikään kalenterivuoden alusta voimaan astuvaa palkkakertoiminta. Palkkakertoimella korotetaan henkilön työuran aikaiset ansiot vastaamaan nykyistä palkkatasoa.

Näin varmistetaan, että eläkkeelle siirtävä saa työuran aikaiseen tulotasoonsa suhteutetun eläkkeen. Nimensä mukaisesti palkkakertoimessa korostuu palkkojen kehitys, ja inflaation merkitys on suhteellisen pieni.

Lykkäyskorotus peittoaa indeksin

Ensi vuoden alussa eläkkeellä olevat saavat eläkkeisiinsä työeläkeindeksin mukaisen 5,7 prosentin korotuksen. Vuoden 2024

aikana eläkkeelle siirtyvien eläkkeen laskennassa käytetään 5,1 prosentin palkkakertoiminta.

Se, että jo maksussa olevia eläkkeitä korotetaan 5,7 prosentilla ei siis tarkoita, että tämän vuoden lopussa eläkkeelle siirtyvä saisi 5,7 prosenttia parempaa eläkettä kuin jäädessään eläkkeelle kuukautta myöhemmin. Tänä vuonna ero aiemmin eläkkeelle siirtyvän hyväksi on 0,6 prosenttiyksikköä. Vuoden 2022 lopun eläkerynnistyksen sai aikaan kolmen prosenttiyksikön ero.

Indeksien merkitystä omalle eläketurvalle puntaroivien kannattaa luonnollisesti huomioida eläke-eurojen lisäksi työssä jatkamisen hyödyt. Kiistattomia hyötyjä on se, että palkka on yleensä eläkettä suurempi ja että työskentelystä kertyy aina lisää eläkettä. Ja kun työssä jatkaa alinta eläkeikänsä pidempään, saa vielä eläkettä pysyvästi kasvattavaa lykkäyskorotusta. Se peittoaa indeksieron vaikutuksen kahdessa kuukaudessa.

Hyvä on miettiä myös työterveydenhuollon ja mahdollisten työsuhte-etujen taloudellista merkitystä, joka monien laskelmista unohtuu.

Eläkkeen hakemista harkitsevien kannattaa huomioida myös verotuksen ja mahdollisten Kelan etuuksien vaikutus eläketurvaansa. /

Jos haluat siirtyä vanhuuseläkkeelle jo ennen vuodenvaihdetta, kysy tarkemmat ohjeet omasta työeläkelaitoksestasi. Tällöin työsuhteen pitää päättyä irtisanomisaikaa noudattaen tämän vuoden aikana. Yleisohje kuitenkin on, että eläkettä on hyvä hakea noin kuukausi ennen eläkkeen alkamista.

1 Kummalla puolen vuodenvaihdetta eläkkeelle?

Vuoden 2024 alussa jo maksussa olevia työeläkkeitä korottava työeläkeindeksi on 0,6 prosenttiyksikköä suurempi kuin uusien eläkkeiden laskennassa käytettävä palkkakeroim. Käytännössä tämä tarkoittaa, että eläke on samansuuruinen riippumatta siitä, jääkö vanhuuseläkkeelle joulukuussa 2023 vai tammikuussa 2024. Mikäli inflaatio odotetusti rauhoittuu, ero jäänee jatkossakin pieneksi.

Loppuvuodesta on oikea hetki pohtia indeksien vaikutusta. Sosiaali- ja terveysministeriö tekee päätöksen työeläkeindeksistä ja palkkakertoimesta Eläketurvakeskuksen laskelmien pohjalta yleensä lokakuun lopussa.

2 Työeläke.fi:n laskuri auttaa vertailussa

Jos voit jäädä eläkkeelle kuluvan vuoden aikana, voit vertailla indeksien vaikutusta tulevaan eläkkeeseesi Työeläke.fi-palvelun laskureilla. Eläkearvio-laskuriin on lisätty uusi valikko "Laske indeksien vaikutus eläkkeen määrään". Sen avulla voit esimerkiksi vertailla joulukuussa alkavaa eläkettä tammikuussa alkavaan.

Eläkehakemus on hyvä tehdä perustapauksessa noin kuukausi ennen eläkkeelle jäämistä. Tarkemmat ohjeet eläkkeen hakemisesta saat omalta työeläkelaitoksestasi.

Jos olet jäämässä eläkkeelle ensi vuoden aikana, eläkearviolaskurilla voit tarkistaa, mikä on palkkakertoimen vaikutus eläkkeeseesi.

"Palkka on yleensä eläkettä suurempi."

3 Kahdella kuukaudella kymppi lisää kuukausieläkkeeseen

Jos olet saamassa eläkettä joulukuun 2023 alussa 1500 euroa kuukaudessa ja jätät silloin vanhuuseläkkeelle, eläkkeesi on työeläkeindeksin mukaisen korotuksen jälkeen tammikuusta alkaen 1585 euroa.

Jos jatkat töissä 3000 euron kuukausiansioilla vielä joulukuun, eläkkeesi on tammikuusta alkaen 1586 euroa. Ja jos työ maittaa vielä tammikuunkin, saat eläkettä helmikuusta lähtien 1596 euroa kuukaudessa.

Jos siis jatkaa esimerkin tapauksessa töissä kaksi kuukautta alinta eläkeikää pidempään, saa kymmenen euroa suuremman eläkkeen. Eläkettä korottaa lisäksi ansiosta kertyvän eläkkeen lisäksi eläkkeen alkamisen siirtämisestä saatava lykkäyskorotus.

4 Paljonko eläkkeeni nousee, jos olen jo eläkkeellä?

Eläkkeellä olevat henkilöt saavat aina kalenterivuoden alussa työeläkeindeksin mukaisen korotuksen eläkkeeseensä. Jos olet jo eläkkeellä, eläkkeesi nousee vuoden 2024 alussa 5,7 prosenttia vuoden 2023 eläkkeeseen verrattuna. Korotusta ei tarvitse hakea erikseen.

Sekä työeläkeindeksi että uusien eläkkeiden laskennassa käytettävä palkkakeroim vaikuttavat samalla tavalla sekä täysimääräiseen että osittaiseen vanhuuseläkkeeseen.

Osittaista vanhuuseläkettä ovat voineet marraskuun aikana ottaa marraskuussa 1962 syntyneet ja sitä vanhemmat.

KIRJAT



MIKKO KOSKINEN

Ikä: 42-vuotias

Koulutus: VTM

Työ: viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja

Työeläkevakuuttajat TELA ry

Lähellä sydäntä: koukuttavat tv-sarjat

Lukee seuraavaksi: Esko Valtaoja: Avaruudesta

Kirjoittamaton historia

Arkeologin ja antropologin uusimpaan tutkimustietoon perustuva kuvaus piirtää ihmiskunnan varhaisesta historiasta uudenlaisen kuvan.

Raeber ja Wengrow

pyrkivät kirjassaan osoittamaan vääräksi ajatuksen siitä, että ihmiskunnan kehitysvaiheet olisivat olleet suoraviivaisia. Tulen keksimistä ei seurannut maanviljelys eikä kaupungeja valtiot. Mielenpainuvinta kirjassa on sen osoittaminen, miten isossa roolissa intiaanit olivat valistuksen synnylle Euroopassa.

David Graeber & David Wengrow:

Alussa oli..., Teos 2022



Todellisuus nyrjähtää

Olen Murakamin teosten suurkuluttaja. Vaikka kirjoissa toistuvat samat teemat, se tapa, jolla Murakami nyrjäyttää todellisuuden, on aina vertaansa vailla oleva kokemus.

Toru Okada on työnsä lakifirmassa lopettanut

nuori mies, jonka arki koostuu arkisista asioista. Itsensä etsimisen lisäksi hän huomaa pian etsivänsä kadonnutta kissaansa ja vaimoan. Ne ovat vasta alkua. Omituiset tapahtumat alkavat vyöryä yli tavallisen miehen, joka ei olekaan niin tavallinen kuin luulee olevansa.

Haruki Murakami:

Vieterilintukronikka, Tammi 2021



Onko luvassa iso vai pieni uudistus?

Marraskuun viimeisenä päivänä pidetty Työeläkepäivä kokosi 550 työeläkealan osaajaa Helsingin Katajanokalle. Päivän puheenvuorot kietoutuivat eläkepolitiikan kuumiin teemoihin.

Työeläkepäivässä Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja **Mikko Kautto** käsittelee yleisellä tasolla eläkeuudistuksen tarpeellisuutta ja mittaluokkaa.

– Tuleeko iso vai pieni uudistus? hän kysyi ja vastasi: mittaluokka on pienempi kuin aikaisemmissa isoissa uudistuksissa ja saavutettavissa.

Eniten puhuttiin siitä, miten osakeriskiä kasvattamalla voitaisiin saada järjestelmän rahoitukseen vahvuutta.

Hyvinvointivaltio ulottuu lapsuudesta vanhuuteen ja kattaa myös Kela-etuudet sekä työeläkejärjestelmän. Hyvinvointivaltion tulevaisuuden näkymistä alusti Kauton jälkeen puhunut professori **Juho Saari**.

– Viime vuosina olemme menneet reippaasti ohitse muiden Pohjoismaiden menotasosta. Maamme sosiaalimenojen suhteellinen osuus bruttokansantuotteesta on jo 30 prosentin luokkaa.

Saari väitti, että menoleikkauksiin on tottuminen ja monet asiat vielä muuttuvat. – Meillä näyttää jälleen kerran olevan tulossa yhteiskunnassa suuri murros, jossa



Yleisö kuunteli alustavia pohdintoja eläkeuudistuksen sisällöstä. Jos mentäisiin sillä tavalla kuten aiemmissa uudistuksissa, maksutaakan kantajina olisivat ilmeisimmin nuoret. Varmempaa tietoa uudistuksen sisällöstä kuullaan viimeistään vuoden 2025 tammikuussa.



Osakepainon kasvattaminen lisää sijoitusriskejä. Sekä alan arvostettu sijoitusvisionääri Antti Ilmanen (vas.) että Varman sijoitusjohtaja Markus Aho suhtautuivat tietyllä varauksella osakesijoitusten lisäämiseen.



Panelistit Helsingin Sanomien politiikan toimittaja Teemu Muhonen ja Eläkeliiton pj. Raimo Ikonen keskustelivat sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Näkemyserot olivat selviä.

talouden ja palveluiden yhteensovittaminen rahoituksen ja riskienhallinnan kanalta on ratkaisevaa.

Saari ei tukeutunut pessimismiin, vaan päätti esityksensä ulottaen katseensa tulevaan sosiologi **Hannu Uusitaloa** lainaten: "On nähtävä hyvinvointivaltion kriisin yli".

Työeläkepäivän yhteisen osuuden jälkeen alkaneessa väestöseminaarissa pohdittiin, miten Suomessa voitaisiin tukea syntyvyyttä ja edistää maahanmuuttoa.

Eläketurvakeskuksen kehityspäällikkö **Heikki Tikanmäki** mainitsi, että maahanmuutto voisi ratkaista rahoituspainetta ja jopa laskea maksuja, jos se jatkuisi nykyisellä, korkealla tasolla.

Väestöliiton johtava tutkija **Venla Bergin** mukaan suomalaiset haluavat keskimäärin kaksi lasta, mutta viime vuonna syntyvyyttä kuvaava hedelmällisyysluku oli vain 1,32 lasta naista kohden.

– Nuorta vakiintumatonta elämäntapaa ei ole, vaan nuoret elävät niin pitkään, että lasten saantiin herätään liian myöhään, Berg totesi.

Erikoistutkija **Pasi Saukkonen** Helsingin kaupungilta peräänkuulutti järkiperäistä keskustelua maahanmuutosta.

– Vallalla on hyvin kielteinen diskurssi. Maahanmuutto on laaja ja monimuotoinen ilmiö, mutta aiheesta puhutaan mustavalkoisesti. Onko Suomessa siihen varaa, Saukkonen kysyi.

Realismia sijoitusodotuksiin

Päivän sijoitusseminaarissa tiirailtiin tuottojen tulevaisuuteen. Voisiko osakkeiden

osuuden kasvattaminen eläkesalkussa parantaa sijoitustuottoja, ja sen myötä lieventää eläkemaksujen korotuspainetta? Yhdysvaltalaisen hedgerahasto AQR Capital Managementin **Antti Ilmanen** suhtautui odotuksiin varauksella.

– Tuotto-odotus toki kasvaa, mutta niin kasvavat myös riskit. Historian perusteella osakkeet voivat menettää puolet arvostaan ainakin kerran 30–40 vuoden aikana, arvioi Ilmanen.

Eläkesijoitusten osakeriskin nostamisen vastapainona olisi Ilmanen mukaan suotavaa sopia, miten toimitaan, jos ja kun suuret riskit toteutuvat.

– Osakkeista todennäköisesti irtoaa yhä paras tuotto, kun sijoitukset tehdään usean vuosikymmenen ajaksi. Osakepainon kasvattaminen sijoitussalkussa maltillisella 10 prosenttiyksiköllä vaikuttaisi järkevältä, mutta suurempi lisäys ei, totesi Varman sijoitusjohtaja **Markus Aho**.

Vakauttaja jakoi sukupolvet

Työeläkepäivä huipentui pohdintoihin uudistamistarpeesta. Loppupanelistit keskustelivat sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Eläkeliiton puheenjohtaja **Raimo Ikonen** kertoi, että eläkeläiset suhtautuvat kielteisesti hallitusohjelmassa mainittuun automaattiseen vakauttajaan.

– Meillä on jo taitettu indeksi ja elinai- kakerroin, se riittää.

Helsingin Sanomien politiikan toimittaja **Teemu Muhonen** oli asiasta eri mieltä.

– Sukupolvien välistä taakkaa pitäisi jakaa nykyistä tasaisemmin. Pieni indeksijarru voisi olla tähän hyvä ratkaisu.

Ikonen toivoi, että riskien jakamisesta ei muodostuisi sukupolvien välistä vastakkainasettelua.

Muhosen mielestä se on väistämätöntä, koska hallituksen leikkausaikeet ovat niin yksipuolisia.

– Leikkaukset osuvat voimakkaasti nuoriin. Sen sijaan eläkkeisiin on tulossa nollan prosentin leikkaus. Vastakkainasettelua ei tarvitse rakentaa, se on jo olemassa. ✓



Juho Saari ei pidä hyvinvointivaltiota parantamattomasti sairaana. Palvelut ja rahoitus ovat selvästi huonommalla tolalla kuin 2010-luvulla. Mikko Kautto vasemmalla.

Eläkkeistä eri näkökulmista

Mitä nyt on meneillään ja mitä kaikkea tähän liittyy? Mitä tulisi tietää ja kuka näistä osaa kertoa?

Tämäntyyppisiä pohdintoja moni työeläkealla toimiva työssään kohtaa. Kuitenkaan kokonaisnäkemysten muodostamiseen ei liikene arjessa aikaa, ja tarve asioiden laajempaan pohtimiseen vääjäämättä tulee eteen jossain vaiheessa työuraa.

Eläketurvakeskuksen (ETK) kouluttajana toimiva **Marina Sirola** iloitsee, että ETK:n sidosryhmilleen järjestämään työeläkevalmennukseen osallistuneet antavat toisilleen kollegiaalista tukea ja löytävät näin vastauksia yhteisiin kysymyksiin.

Paraikaa meneillään olevaan valmennukseen osallistuu 14 henkilöä. Heistä yksi on neuvotteleva virkamies **Eva Aalto** sosiaali- ja terveysministeriön eläke- ja yksityisvakuutusyksiköstä. Hän on työskennellyt pitkään Kelassa sosiaaliturvan alalla, nyttemmin eläkevakuutusten parissa.

– Valmennuksen yhtenä antina on verkostoituminen ja alan osaajien kanssa tutuksi tuleminen. On ollut hyvin hyödyllistä kuulla muiden näkökulmia, Aalto sanoo.

Työssään hän pitää kiinnostavana monikerroksisuutta, mikä lisää lakeja säädettyä myös paljon vaikeuserointia.

– Työ- ja kansaneläkejärjestelmän keskinäinen suhde on mielenkiintoinen piirre. Lyhyesti sanottuna työllämme on tärkeä merkitys kaikkien toimeentulon kannalta.

Luennoitsijat kertovat Aallon mukaan kiinnostavasti uusimmista tutkimustuloksista, myös päätöksentekijöiden näkemysten kuuleminen on ollut hyödyllistä.



Valmennukseen osallistuvat Mervi Viljamaa, Samuli Tuominen, Eva Aalto ja Mika Mononen.

Valmennukseen osallistuva **Samuli Tuominen** työskentelee erityisasiantuntijana suunnitteluosastolla ETK:ssa.

– Olen täällä päässyt kysymään suoraan luennoitsijoilta ja muilta, jotka käyttävät tuottamaamme asiantuntijatieta. Nämä kontaktit ovat tärkeä lisä työssä kehittymisessäni, hän sanoo.

Tuominen asiantuntijatyö palvelee yhteiskuntaa, päätöksentekijöitä ja median kautta välillisesti myös kansalaisia.

– Pyrimme vaikuttamaan siihen, että järjestelmä toimisi mahdollisimman hyvin ja samalla niin, että se palvelee ihmisten tarpeita, Tuominen sanoo.

Lakisääteisen eläketurvan toimeenpano tehdään eläkelaitoksissa. Asiakaspalvelutalanne on suora livekokemus ja siinä on sujuvasti tiiviissä muodossa pyrittävä siirtämään kaikki tarvittava tieto asiakkaalle.

– Olen tykännyt todella paljon olla neuvomassa asiakkaita näissä asioissa, kertoo Ilmarisen eläkepalveluasiantuntija **Mika Mononen**.

– Monien mielestä järjestelmä on varsin monimutkainen, joten antaa todella paljon itselle, kun pystyn asiakkaalle avaamaan eläkeasioita henkilön omasta näkökulmasta.

Valmennuksesta hän kertoo saaneensa varmuutta ja kokonaisnäkemystä.

”Järjestelmä on varsin monimutkainen.”

Mervi Viljamaa aloitti vastikään Elossa työkykyjohtamisen asiantuntijalääkärinä. Työssään hän pyrkii vaikuttamaan työkyvyttömyysriskeihin ja tämä palvelee paitsi yksittäisiä työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuuden hakijoita myös organisaatioiden HR:ää ja esihenkilöitä.

– Tavoitteenani oli hahmottaa työeläke maailmaa laajemmin, jotta olisi helpompi ymmärtää järjestelmää kokonaisuutena. ✓

Asiantuntijana työeläkealalla -valmennus tarjoaa työeläkealan asiantuntijoille ja sidosryhmien toimijoille hyvät eväät syventää omaa asiantuntijuuttaan.

Valmennus tarjoaa laajan käsityksen työeläkealan nykytilasta ja alaa koskevista muutospaineista sekä mahdollisuuden verkostoitua alan toimijoiden kanssa.

Valmennuksessa kuullaan kymmenittä alansa huippuasiantuntijoita, jotka avaavat yhteiskunnan ilmiöitä eläketurvan näkökulmasta.

Syksyllä 2024 alkaa taas valmennuskoulutusjakso, ja ilmoittautuminen käynnistyy keväällä. Aiheesta lähemminkoulutus.etk.fi:ssä. Ota yhteyttä: koulutus@etk.fi.

English Summary

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

More news in English
Follow us on Twitter: @ETKinfo
Visit our website: etk.fi/en

Subscribe to our newsletter:
etk.fi/en/newsletter/

Government harms labour immigration

Net immigration to Finland reached a record-high 34,000 persons in 2022. Of them, 20,000 came to work in Finland. The numbers are on a downward trend compared to last year.

“Finland finally got the hang of international recruiting, and then we get this Government”, says Senior Researcher **Pasi Saukkonen** (Urban Research and Statistics unit of the City of Helsinki). He points out that, despite the shortage of skilled workers in Finland, the country’s Government makes it difficult for (labour) immigrants to enter the country, get permanent residence and citizenship.

“Our Government sees immigrants and their children primarily in a negative light. The effect on integration should not be underestimated”, Saukkonen warns.

More important than the number of immigrants is their successful integration. Municipalities must promote integration, but the Finnish Government cuts the required resources to do so. This lack of resources affects integration unfavourably according to Saukkonen.

Cutting social security also affects integration negatively. Many immigrants in the capital region are low-income people. Cutting their social security increases poverty in Finland, which hinders integration, Saukkonen explains. ✓

Retire in December 2023 or in 2024?

Pensions are adjusted at the turn of the year with two different indexes. The earnings-related pension index adjusts pensions in payment to secure their purchasing power. At the time of retirement, the wage coefficient adjusts career lifetime earnings to the level of the year in which the pension begins.

At the turn of 2022–2023, the exceptionally high earnings-related pension index made it financially more beneficial to retire in December 2022 than January 2023. This year, the benefit is only 0.6 percentage points.

Deferring retirement for two months makes up for the index gap. In addition, new pension accrues for working, and the increment for deferred retirement increases one’s pension further. On top of that, the monthly wage earned is usually higher than the monthly pension, and occupation health care and other fringe benefits also provide financial benefits that are often forgotten when contemplating the time of retirement. ✓

Women need to learn to invest

Marja-Leena Haapanen (71) — a passionate investor and happy pension recipient — enjoys her pension and return on investments. “I couldn’t make it without my pension, but I wouldn’t make ends meet if I received only a pension”, she explains.

Haapanen finds it unthinkable that Finland would adopt the Estonian model where a person can draw their total accrued pension in one go and use the money as they please. Instead, she favours the Finnish model in which pension providers invest the funded components of pension contributions as safely and profitably as possible. She trusts pension providers’ investment skills and often makes use of their expertise in her own investment decisions.

With her investment activities, Haapanen wants to encourage particularly women to invest. “Luckily, women are increasingly thinking about their finances. They understand that they want to live and need money also in retirement. Worrying about whether one’s future pension will be enough is a huge reason to start investing”, Haapanen points out. She concludes: “It’s never too late to start investing.” ✓

Smooth A1 certificate services

The A1 certificate attests which country’s social security legislation applies to a posted worker. It means that pension accrues to Finland while working abroad.

Global Mobility Manager **Johanna Peura** (Neste Oyj) points out that getting the A1 certificate quickly and smoothly is important both for the employer and the posted worker and their family. Kela issues a decision on the posted worker’s and their accompanying family members’ right to health care abroad after the A1 certificate has been granted.

At best, the certificate can be granted in a few days, but the exemption procedure is less smooth as it requires the permission of the authorities in the country of work.

In Finland, the A1 certificate is granted by the Finnish Centre for Pensions. ✓

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin www.etk.fi/julkaisut/

Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2022

Julkaisu sisältää tietoja kaikista työ- ja kansaneläkejärjestelmästä eläkettä saavista, eläkkeelle siirtyneistä ja eläkemenosta. Tilastoa on julkaistu vuodesta 1981 lähtien ja se tuotetaan yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa.



Suomen virallinen tilasto

Eläketurvakeskuksen tilastoja 08/2023

Eläketietokirja

Teos selvittää, miten eläke määräytyy, miten eläkejärjestelmää hallinnoidaan, miten eläkkeet rahoitetaan ja kuinka eläkevarojamme sijoitetaan. Kirja käy läpi Suomen eläkejärjestelmän syntyvaiheet ja valottaa päätöksenteon ja eläkeuudistusten taustoja. Teos kokoaa järjestelmän nykytilaa koskevia arvioita ja peilaa Suomen ratkaisuja muihin maihin.



Ritola Suvi ja Väänänen Niko (toim.)
SKS-kustannus

Kuntoutujien näkökulma työeläkekuntoutuksen suunnitteluun

Tutkimuksessa tarkastellaan kuntoutujien kokemuksia työeläkekuntoutukseen haakeutumisesta ja kuntoutuksen suunnittelusta. Tutkimus perustuu vuonna 2023 työkokeiluun osallistuneiden kuntoutujien haastatteluihin ja on osa laajempaa tutkimushanketta, jossa seurataan kuntoutujia läpi kuntoutusprosessin.



**Liukko, J., Pasanen, J.,
Sten-Gahmberg, S.**
ETK:n tutkimuksia 05/2023

MUUALLA JULKAISTUA

Työeläkeindikaattorit 2023

Raportti kokoaa yhteen eläkepolitiikan arvioinnin kannalta tärkeimmät indikaattorit. Se antaa tiiviin ja havainnollisen kuvan työurien pituuden, eläkkeiden tason ja niiden rahoituksen toteutuneesta kehityksestä ja tulevan kehityksen arvioidusta kulusta.



Työeläkeindikaattorit 2023

Eläketurvakeskuksen raportteja
05/2023

Vanhuseläkeläisten varallisuus ja taloudellinen tyytyväisyys

Vanhuseläkeläisten keskimääräinen varallisuus on noussut suurten ikäluokkien jäätyä eläkkeelle. Artikkelissa tarkastellaan 64–88-vuotiaiden vanhuuseläkeläisten bruttovarallisuuden ja velkojen yhteyttä heidän taloudelliseen tyytyväisyyteensä. Velalla havaitaan negatiivinen ja bruttovarallisuudella positiivinen yhteys taloudelliseen tyytyväisyyteen. Velka vaikuttaa heikentävän erityisesti pienituloisten taloudellista tyytyväisyyttä.



Ahonen, K.

Yhteiskuntapolitiikka 4/2023, 371–382

Pension financialization and collective risk sharing in Canada and Finland

The article examines the increasing utilization of partial pre-funding and financial markets in the statutory pension systems of Canada and Finland, and how this has supported developments in which collective risk sharing through public defined benefit pensions has remained strong.



**Liukko, J., Doyleand, A. & Lehtonen,
T.-K.**

International Social Security Review 76,
3/2023, 91–111

Lue faktaa ja tilaa uutiskirjeemme!
www.etk.fi/uutiskirje/